

Aansnoergedrag neusriem in Nederland

“Wordt de neusriem op de juiste manier afgesteld?”

Jennifer Stam

Afstudeerwerkstuk

Auteur

Jennifer Stam
Hippische Bedrijfskunde
Dronten 11-06-2019

Afstudeerdocent

Kathalijne Visser

DISCLAIMER

Dit rapport is gemaakt door een student van Aeres Hogeschool als onderdeel van zijn/haar opleiding. Het is géén officiële publicatie van Aeres Hogeschool. Dit rapport geeft niet de visie of mening van Aeres Hogeschool weer. Aeres Hogeschool aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid voor enige schade voortvloeiend uit het gebruik van de inhoud van dit rapport.

Omslagfoto: IAABC. (z,d.) Wordt de neusriem op de juiste manier afgesteld? (Illustratie). Geraadpleegd van <https://horseconnect.nl/neusriem-waarom-zit-hoofdstel/neusriem-afstellen/>

Voorwoord

Welzijn is niet alleen een belangrijk aandachtspunt voor de Nederlandse paardensector in het algemeen, maar ook voor mijzelf, als ruiter en deelnemer aan de sport. Bij de aankondiging van de nieuwe regelgeving over de neusriem hield ik daarom mijn oren gespitst. Om mij heen hoorde ik verschillende geluiden over de nieuwe regelgeving, waaronder veel positieve, maar ook bedenkelijke en negatieve geluiden. Verschillende visies op het gebruik van de neusriem en het correct aansnoeren van de neusriem kwamen mij ten gehore en wekte mijn interesse. Dit is voor mij een aanleiding geweest om me verder in dit onderwerp te verdiepen.

In deze scriptie komt naar voren in welke mate de neusriem in Nederland wordt aangesnoerd en in hoeverre ruiters bewust zijn van het neusriemgebruik en hun aansnoergedrag.

Ik wil graag de wedstrijdorganisaties en ruiters bedanken waarbij ik mijn metingen heb mogen uitvoeren. Daarnaast wil ik mijn begeleidende docent, Kathalijne Visser, bedanken voor de brainstormsessies en tips. Tot slot wil ik ook mijn stagebegeleider, Anne-Claire Bongers, bedanken voor het sparren en het leggen van de juiste contacten.

Jennifer Stam
Dronten, 11 juni 2019

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	6
Abstract	7
1 Inleiding	8
1.1 <i>Het gebruik van de neusriem</i>	8
1.1.1 Type neusriemen	9
1.1.2 Invloed van de neusriem	10
1.2 <i>Nieuwe regelgeving omtrent de neusriem</i>	11
1.2.1 Regelgeving internationaal	11
1.2.2 Controle en toezicht	11
1.2.3 Interpretatie regelgeving	12
1.2.4 Objectieve meetmethoden	12
1.2.5 Huidige situatie internationaal	13
1.3 <i>Hoofd- en deelvragen</i>	14
1.4 <i>Doelstelling</i>	14
2 Materiaal en methode	15
2.1 <i>Metingen in de praktijk</i>	15
2.1.1 Paard-ruiter combinaties	15
2.1.2 Parameters	15
2.2 <i>Enquête onder ruiters</i>	16
2.2.1 Selectie van ruiters	16
2.2.2 Enquête	16
2.3 <i>Data-analyse</i>	18
3 Resultaten	19
3.1 <i>Resultaten metingen</i>	19
3.2 <i>Resultaten enquête</i>	25
3.2.1 Algemene kenmerken respondenten	25
3.2.2 Bevestigen van de neusriem	28
3.2.3 Voor-en nadelen van een strakke of losse neusriem	30
3.2.4 Bekendheid over wet-en regelgeving	35
3.2.5 Rol van sociale druk	39
4 Discussie	43
5 Conclusie en aanbevelingen	46
5.1 <i>Conclusie</i>	46
5.2 <i>Aanbevelingen</i>	47
Bronnenlijst	48
Bijlagen	51
<i>Bijlage 1: De locaties</i>	51
<i>Bijlage 2: De meetgegevens</i>	52

<i>Bijlage 3: Enquête.....</i>	<i>53</i>
<i>Bijlage 4: Opmerkingen testpersonen.....</i>	<i>56</i>
<i>Bijlage 5 Output SPSS.....</i>	<i>57</i>

Samenvatting

Uit onderzoek in Duitsland, Ierland, Engeland en België is naar voren gekomen dat ruiters de neusriem van het paard te strak aansnoeren. Dit heeft negatieve effecten op het welzijn van het paard. Het veroorzaakt stress en pijn en vormt een belemmering in het uitvoeren van natuurlijk gedrag, zoals likken, kauwen en gapen. De Koninklijke Nederlandse Hippische Sportfederatie (KNHS) heeft per 1 april 2019 daarom een nieuwe regel opgenomen in het Algemeen Wedstrijdreglement. De nieuwe regelgeving houdt in dat er minimaal 2 vingers (ofwel 1,5 cm ruimte) moeten passen tussen de neusriem en het neusbeen van het paard. Dit onderzoek is tot stand gekomen omdat in Nederland nog geen studies zijn gedaan naar het aansnoergedrag van ruiters en het dus onbekend is hoe Nederland er momenteel voorstaat op het gebied van aansnoeren van de neusriem. Naast het inventariseren van hoe strak de neusriem in Nederland wordt aangesnoerd heeft dit onderzoek als doel om inzicht te krijgen in hoeverre ruiters bewust zijn van het neusriemgebruik en hun aansnoergedrag. De hoofdvraag die met dit onderzoek beantwoord is luidt als volgt: *“Wat is de huidige situatie omtrent het gebruik van de neusriem in de basiswedstrijdsport in Nederland?”*. Om een antwoord te kunnen geven op de hoofdvraag zijn er metingen verricht en is er een online enquête uitgezet. Uit de metingen is gebleken dat de neusriem gemiddeld genomen in Nederland te strak wordt aangesnoerd, waarbij de neusriem in de discipline springen significant strakker wordt aangesnoerd dan in de discipline dressuur. Daarbij kan worden opgemerkt dat hoe jonger het paard is, hoe strakker de neusriem wordt aangesnoerd. Uit de enquête blijkt dat ruiters het met de nieuwe regelgeving eens zijn. Ook geeft de ruiter aan dat de nieuwe regelgeving een bijdrage levert aan het verhogen van het welzijn van het paard. Echter, daarnaast is uit de enquête gebleken dat de nieuwe regelgeving nog veel ruimte voor discussie geeft en dat de wil en de druk om te presteren tijdens een wedstrijd in conflict staat met het welzijn van het paard en daarmee ook met de nieuwe regelgeving. Kortom, er valt in Nederland nog welzijnswinst op het gebied van de neusriem te behalen. Op basis van alle resultaten wordt aanbevolen aan de KNHS om beter met ruiters te communiceren om de ruimte voor discussie zo veel mogelijk te verkleinen. Daarnaast zou de KNHS welzijn in de sport meer ruimte moeten bieden door middel van aanpassingen in de jurering.

Abstract

Research in Germany, Ireland, England and Belgium has shown that riders tighten the noseband of the horse too tight, which has negative effects on the well-being of the horse. It causes stress and pain and restricts the horse from performing natural behaviors such as licking, chewing and yawning. Therefore, the Royal Dutch Equestrian Federation (KNHS) has included a new rule in the General Competition Regulations as of April 1st, 2019. The new regulation implies that a minimum of 2 fingers (or 1.5 cm of space) must fit between the noseband and the nasal bone of the horse. Since there have not been any studies in how Dutch riders tighten the noseband of horses yet, the purpose of this research is to examine the current situation concerning the tightening of the noseband in the Netherlands. Additionally, this research aims to gain more insight into the extent in which riders are aware of the use of the noseband and their tightening behavior. The main question answered in this study is as follows: *"What is the current situation regarding the use of the noseband in basic competition sport in the Netherlands?"*. To be able to answer the main question, measurements of the noseband were taken during several competitions in the disciplines show-jumping and dressage. Furthermore, an online survey was conducted. The measurements show that, on average, riders in the Netherlands tighten the noseband too tight according to the new regulation. Interesting to mention is that the noseband in the show-jumping is tightened significantly tighter than in the dressage. Also, it can be concluded that the younger the horse, the tighter the noseband is tightened. The results taken from the survey show that riders agree with the new regulation. They also indicate that the new regulation contributes to the well-being of the horse. However, the results also show that the new regulation is still a major topic for discussion. Furthermore, the pressure to perform well at competitions still conflicts with the well-being of the horse, which influences the tightening behavior of riders in a negative way. In conclusion, the well-being of the horse can still be increased concerning the tightness of the noseband. Based on all results, the KNHS is recommended to enhance the communication with riders in order to prevent further discussion about the new regulation. In addition, the KNHS should solve the conflict between well-being and performance by adjusting the judgment during competitions and, therefore, putting more emphasis on the well-being of the horse.

1 Inleiding

Nederland is een echt paardenland. In totaal wordt er in Nederland jaarlijks tussen de 1,5 en 2 miljard euro omgezet in de paardensector, tienduizenden mensen verdienen in de paardensport hun salaris. Er is veel vraag naar Nederlands gefokte sportpaarden, wegens hun kwaliteit en hoge aanleg voor de sport. Naast het fokken van kwaliteitsvolle paarden staat Nederland ook bekend om haar kennis en kunde over paarden, Nederland levert vele coaches en trainers over de hele wereld (KNHS, 2019).

Ook op het gebied van welzijn loopt Nederland voorop. De KNHS (de hippische sportfederatie van Nederland), de Gezondheidsdienst voor Dieren, de Sectorraad Paarden en het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit werken nauw samen op het gebied van dierenwelzijn. Samen geven zij advies en stellen zij richtlijnen voor de paardenhouderij op. Zo schrijven ze voor hoe paarden gestald, behandeld en verzorgd moeten worden. Daarnaast zijn er ook reglementen voor de sport, opgesteld door de KNHS, waarin regelgeving naar voren komt die het welzijn van het paard in competitie verband moet waarborgen. Zo is in het Algemeen wedstrijdreglement, dat voor alle disciplines geldt, de Gedragscode Welzijn van het Paard opgenomen (KNHS, 2019). Daarin is onder andere bepaald dat een paard met verwondingen niet mag deelnemen aan een wedstrijd en een ruiter die zijn paard door verkeerde gebruikmaking van hulpmiddelen (zoals zwepen en sporen) mishandelt direct zal worden uitgesloten van deelname.

Met deze reglementen en de Gedragscode Welzijn van het Paard wil de KNHS het welzijn van het paard waarborgen. Per 1 april 2019 heeft de KNHS een nieuwe regel toegevoegd aan het Algemeen Wedstrijdreglement, namelijk een verbod op een te strak aangesnoerde neusriem. De regel houdt in dat er minimaal 1,5 cm ruimte moet zijn tussen de neusriem en het neusbeen (gemeten aan de bovenzijde midden op de neus). De KNHS is niet de eerste die regelgeving invoert omtrent het aansnoeren van de neusriem. Ook de Fédération Equestre Internationale (FEI), de overkoepelende organisatie van de paardensport, en landen als Duitsland, Denemarken en Nieuw-Zeeland hebben beleid ingevoerd rondom het aansnoeren van de neusriem (FEI, 2019; Rottermann, 2018; Equestrian Sports New Zealand, 2018; Dansish Equestrian Federation, 2019; Deutsche Reiterliche Vereinigung, 2018).

1.1 Het gebruik van de neusriem

Een neusriem is een onderdeel van het hoofdstel. Het hoofdstel bestaat al zo'n 6000 jaar en is in gebruik genomen om het paard te kunnen temmen en om onder controle te kunnen houden. Dit is mogelijk doordat het hoofdstel druk uitoefent op gevoelige delen van het hoofd van het paard en in het bijzonder op de mondholte (Doherty, Casey, McGreevy, & Arkins, 2017). Er zijn verschillende soorten hoofdstellen, maar het onderscheid wordt voornamelijk gemaakt in het type neusriem. Neusriemen kunnen verschillen in ligging, breedte, vorm en de manier waarop de riem aangesnoerd kan worden. Deze aspecten hebben invloed op waar en hoeveel druk er wordt uitgeoefend op het neusbeen van het paard.

Tegenwoordig wordt de neusriem door ruiters gebruikt om te voorkomen dat het paard zijn mond opent, om de controle te vergoten en, in sommige gevallen, om te voldoen aan de wedstrijdregels (Doherty et al., 2017). De meeste neusriemen zijn zo ontwikkeld dat het paard door de druk het hoofd naar beneden brengt. Andere neusriemen zorgen voor een stabielere ligging van het bit of een minder heftige inwerking van het bit. Sommige neusriemen zijn voor de sier en sommigen zijn gemaakt om de mond van het paard dicht te houden. Het openen van de mond of het naar buiten brengen van de tong levert een ruiter tijdens een proef namelijk strafpunten op. Het openen van de

mond of het uitsteken van de tong kan ontstaan door stress, ongemak of pijn, maar ook door ongelijk of te veel druk op de teugels (Blijdenstein, 2017).

1.1.1 Type neusriemen

Elk type neusriem heeft een andere inwerking op het paard. Daarbij heeft de anatomie van het paardenhoofd, en specifiek gezien het neusbeen, de kaak, de tong en de kauwspieren van het paard invloed op een correct liggende en goed passende neusriem. De meest gebruikte neusriem is de zogenoemde aansnoerneusriem, die een gesp heeft waarmee de neusriem met veel gemak veel strakker kan worden aangesnoerd dan de traditionele ofwel Engelse neusriem (Doherty et al., 2017).

Afbeelding 1: De aansnoerneusriem. Overgenomen uit *The bridle & the bit – how headstalls and bits fit and work*, van Sustainable Dressage, z.d. (<http://www.sustainabledressage.net/tack/bridle.php#crank>)

Afbeelding 2: De traditionele Engelse neusriem. Overgenomen uit *Cavesson noseband*, van Elevator Bridles, z.d. (<https://www.elevatorbridles.com/products/parts/cavesson-noseband/parts-cavesson-noseband-traditional-fastening.html>)

Op afbeelding 1 is de aansnoerneusriem te zien. Bij deze neusriem passeert de gespriem (blauw) een roller voordat deze door de gesp wordt gehaald en wordt vastgemaakt. Doordat de riem door de roller wordt gehaald krijg je een katrolwerking waardoor de riem strakker kan worden aangetrokken dan de traditionele Engelse neusriem die te zien is op afbeelding 2. Met de aansnoerriem kan meer druk worden uitgeoefend op de mond en kaak van het paard, waardoor het paard gevoeliger is voor het bit en de ruiter het paard daardoor meer onder controle heeft (Randle & McGreevy, 2013). Doordat de neusriem zo strak zit heeft het paard niet de mogelijkheid om de tong te kunnen bewegen. Om toch onder de druk van het bit uit te komen reageert het paard beter op de druk die de ruiter met zijn teugels uitoefent op de paardenmond.

Naast deze neusriemen zijn er nog andere soorten veel gebruikte neusriemen, zoals de lage neusriem, een gecombineerde neusriem en de Mexicaanse neusriem (zie afbeelding 3). De lage neusriem loopt onder het bit langs zodat er druk op de mond, neus en onderkaak van het paard ontstaat. De lage neusriem houdt het bit beter op de plaats. Echter, het gevaar van deze neusriem is dat hij makkelijk te laag zit, waardoor het paard belemmerd wordt in zijn ademhaling (Grandeur

Ruitersport & Lifestyle, z.d.). De gecombineerde neusriem is een combinatie van de Engelse neusriem met een extra riem, de sperriem, die onder het bit door loopt. De sperriem zorgt voor een stabielere ligging van het bit (Bit Magazine, 2014). De Mexicaanse neusriem heeft de vorm van een kruis. Deze neusriem zit zowel onder als boven het bit bevestigd en oefent op één plek druk uit op de neus. Deze neusriem wordt veel gebruikt in het springen (Galopperen, z.d.).

Afbeelding 3: De lage neusriem, de gecombineerde neusriem en de Mexicaanse neusriem. Overgenomen uit *De werking van de neusriem*, van Grandeur Ruitersport z.d., (<https://www.grandeurruitersport.nl/c-1844958/de-werking-van-de-neusriemen/>)

Daarnaast zijn er nog vele andere soorten neusriemen, waaronder de Micklem neusriem (zie afbeelding 4). Deze neusriem is ontworpen aan de hand van de vorm van de schedel van het paard en zorgt ervoor dat de 'pijnpunten' ofwel zenuwpunten rond de mond vrij blijven van druk (Dressuur, 2017). Deze neusriem wordt beschouwd als een anatomisch gevormde neusriem.

Afbeelding 4: De micklem neusriem. Overgenomen uit *Micklem: Geen druk meer op gezichtszenen* van Dressuur, z.d., (<https://www.dressuur.nl/artikelen/micklem-geen-druk-meer-op-gezichtszenen/>)

1.1.2 Invloed van de neusriem

Uit een studie naar de invloed van een strakke neusriem op het welzijn van het paard is naar voren gekomen dat het paard stress en pijn ervaart indien de neusriem te strak is aangesnoerd. Dit uit zich in het verhogen van de hartslag, een verlaagde HRV en een verhoging in oog temperatuur. Ook de temperatuur van de huid daalt naarmate de neusriem strakker wordt aangesnoerd, wat ook duidt op stress (McGreevy, Warren-Smith, & Guisard, 2012). Daarnaast is het paard met een te strakke neusriem niet in staat zijn natuurlijk gedrag te vertonen zoals geeuwen, likken en kauwen en halveert het aantal slikbewegingen (Fenner, Yoon, White, Starling, & McGreevy, 2016). Uit een ander

onderzoek wijst dat het te strak aansnoeren van de neusriem de vasculaire perfusie kan aantasten en zelfs zenuw- en botschade kan veroorzaken (Casey, McGreevy, O'Muiris, & Doherty, 2013). Ook de plek van de neusriem is van invloed op de hoeveelheid schade die kan worden aangericht aan het fasciale of neurale systeem (Luomala, Pihlman, Schults, & Elbrønd, 2018). Een lage neusriem kan meer schade veroorzaken dan een hoge neusriem, omdat een laag bevestigde neusriem de beweging van de aangezichtszenuw meer beperkt dan een hoge neusriem.

1.2 Nieuwe regelgeving omtrent de neusriem

In de paardensport wordt steeds meer aandacht besteed aan welzijn. Zowel op internationaal als op nationaal niveau worden er steeds meer regels en richtlijnen opgelegd die zouden moeten bijdragen aan het waarborgen van het welzijn van het paard. Zo heeft de KNHS sinds kort, in navolging van de FEI, de regelgeving over het gebruik van de neusriem aangescherpt (KNHS, 2019). Op 1 april 2019 heeft de KNHS een nieuwe bepaling opgenomen in het Algemeen wedstrijdreglement dat een te strakke neusriem in alle disciplines verbiedt (KNHS, 2019). Uit onderzoek is namelijk gebleken dat een te strakke neusriem invloed heeft op het welzijn van het paard (Fenner et al., 2016). Een te strakke neusriem kan stress veroorzaken, de gevoeligheid voor het bit vergroten en zorgen voor een slechtere doorbloeding. De gevolgen hiervan zijn dat het paard ongemak ervaart, pijn of weefselbeschadiging kan oplopen rondom het neusbeen en de onderkaak en niet goed kan functioneren. Daarom heeft de KNHS besloten de regel te hanteren dat er minimaal 1,5 cm (2 vingers) ruimte moet zijn tussen neusriem en neusbeen, ongeacht welk type neusriem gebruikt wordt. Voor bitloze optomingen geldt dezelfde regelgeving. Het gaat erom dat het paard of pony ook met een neusriem om de vrijheid moet kunnen behouden om zijn natuurlijk gedrag te vertonen, zoals kauwen, slikken, gapen en het ontspannen van de kaak. Kan hij dat niet, dan zit de neusriem te strak.

1.2.1 Regelgeving internationaal

Om te kunnen bepalen of een neusriem te strak zit gebruikte de FEI in het verleden de zogenaamde "2-vingernorm". Dit hield in dat er minimaal twee vingers tussen neusriem en neusbeen moesten passen. Echter, deze regel is geschrapt omdat de interpretatie te veel ruimte gaf voor discussie, elke vinger heeft immers een andere dikte. De FEI heeft deze regel daarom nu opgenomen in de handleiding voor stewards, zodat zij wel een richtlijn hebben om te kunnen controleren of de neusriem te strak zit (FEI, 2019). Duitsland hanteert nog steeds de 2-vingernorm (Deutsche Reiterliche Vereinigung, 2018). In Denemarken en in Nieuw-Zeeland is een te strakke neusriem verboden. In deze landen geldt dat er minimaal 1,5 cm ruimte moet zitten tussen neusriem en neusbeen, gemeten in het midden op de bovenzijde van de neus (Equestrian Sports New Zealand, 2018; Danish Equestrian Federation, 2019). In Denemarken wordt dit bij twijfel gecontroleerd met een meetapparaat, de taper gauge. In Nederland geldt deze regel nu ook.

1.2.2 Controle en toezicht

Er wordt in Nederland niet standaard gecontroleerd. Dit wil de KNHS niet en is te kostbaar. Wel worden er per regio toezichthouders aangesteld die steekproefsgewijs controle gaan uitoefenen. Hiervoor heeft de KNHS taper gauges beschikbaar gesteld. Het doel van de nieuwe regel is om bewustzijn te creëren onder ruiters van het effect van een goed passende neusriem op het welzijn van het paard. Bij het vermoeden van een te strakke neusriem zal een jurylid of toezichthouder controle uitoefenen. Indien de neusriem duidelijk te strak is aangesnoerd, dit wil zeggen wanneer er geen ruimte is tussen neusriem en neusbeen, valt dit volgens het Algemeen Wedstrijdreglement onder wreedheid en volgt diskwalificatie. Indien er wel ruimte tussen neusriem en neusbeen zit, maar niet voldoende, dan krijgt de ruiter de kans om de neusriem alsnog volgens de richtlijnen vast te maken en kan de ruiter toch nog deelnemen. Om discussie over controle en meting te voorkomen heeft de KNHS een video op haar website gepubliceerd waarin duidelijkheid wordt gecreëerd voor paardensporters die met de nieuwe regelgeving te maken krijgen (KNHS, 2019).

1.2.3 Interpretatie regelgeving

Er zijn veel geluiden uit de internationale paardenwereld te horen die de regelgeving rondom het aansnoeren van de neusriem te vaag vinden. Zo is er een grote discussie ontstaan over dierenwelzijn en de vage FEI-regelgeving naar aanleiding van het uitdelen van een gele kaart aan een Britse amazone op de Europese Young Riders Championships in 2018 (Wynia, 2015). De discussie ontstond doordat de ruiter de neusriem op dezelfde manier had aangesnoerd in de eerder gereden team test, maar toen geen opmerking kreeg over een te strak aangesnoerde neusriem. De Britse amazone stelt dat regels alleen stand kunnen houden onder drie voorwaarden, namelijk dat ze duidelijk zijn, precies te meten en algemeen geaccepteerd worden. Indien er geen gebruik gemaakt wordt van een meetinstrument, zoals de tauper gauge, is er te veel ruimte voor discussie mogelijk. Daar waar de 2-vingernorm wordt gehanteerd ontstaat namelijk steeds weer de discussie over hoe dik deze vingers dan wel of niet moeten zijn. Er is een onderzoek gedaan naar de verhouding tussen vingers van mannen en vrouwen, hieruit blijkt dat er een significant verschil is in dikte tussen de vingers van mannen en vrouwen, waardoor de 2-vingernorm door veel ruiters niet gezien wordt als een betrouwbare standaard voor een meetinstrument (McGreevy et al., 2012).

Daarnaast is er discussie over op welke plek er precies gemeten moet worden. Uit onderzoek naar het effect van de neusriem is gebleken dat meten in het midden op de bovenzijde van de neus een betrouwbaarder beeld geeft dan meten aan zijkant van de onderkaak (Kienapfel & Preuschoft, 2010). De onderkaak bestaat namelijk uit twee takken met daartussen de zachte en gespierde mond. Het gevaar van meten op deze plek is dat de vingers makkelijk van de botten glijden en wegzakken in de zachte zijkant van de mond, waardoor je niet werkelijk meet hoe strak de neusriem bevestigd is en een onbetrouwbare meting krijgt.

1.2.4 Objectieve meetmethoden

De International Society for Equestrian Science (ISES) heeft een meetinstrument ontwikkeld, de tauper gauge, om te controleren of er voldoende ruimte tussen neusriem en neusbeen aanwezig is (zie afbeelding 5). De tauper gauge biedt de mogelijkheid om op een eerlijke en objectieve manier de ruimte tussen neusriem en neusbeen te meten. Wanneer de meter zonder weerstand tot de verhoging tussen neusriem en neusbeen kan worden geschoven, is er een ruimte van minimaal 1,5 cm aanwezig, ofwel een ruimte van twee vingers. Het meetinstrument is speciaal ontwikkeld voor ruiters en toezichthouders om het mogelijk te kunnen maken om op een eenduidige manier te beoordelen of de neusriem te strak zit.

Afbeelding 5: De ISES taper gauge. Overgenomen uit *ISES noseband taper gauge* van International Society for Equitation Science, z.d. (<https://equitationsscience.com/store/taper-gauge>)

Naast de taper gauge is er ook een digitale meter ontwikkeld die de kracht meet waarmee de neusriem op het neusbeen drukt (Doherty, Conway, Conway, Murray, & Casey, 2017). Deze meter is ontwikkeld om op een nog betrouwbaarder manier te beoordelen hoe strak de neusriem zit en om discussie over de definitie van een te strakke neusriem in het vervolg te kunnen voorkomen. Om de meter te kunnen implementeren is echter nog meer onderzoek nodig. Verschillen in de vorm van een paardenhoofd, zoals de breedte van het neusvlies en de omtrek van de neus hebben namelijk invloed op de kracht die gemeten wordt en de kracht waarmee de neusriem inwerkt op het neusbeen.

1.2.5 Huidige situatie internationaal

Er zijn verschillende onderzoeken geweest naar de situatie van het aansnoeren van de neusriem. De meeste wetenschappelijke bevindingen geven hetzelfde resultaat: een relatief hoog percentage van de paarden loopt met een te strakke neusriem. Zo blijkt uit een Duitse studie dat de neusriem in 30 tot 32% van nationale dressuur en springwedstrijden te strak wordt aangetrokken, waarbij dressuurruiters de neusriem significant strakker aantrekken dan springruiters (Pahl & Kienapfel, 2018). Ook in Ierland, Engeland en België is onderzocht hoe strak de neusriem wordt aangetrokken op wedstrijd in de disciplines dressuur, springen en eventing (Doherty et al., 2017). Uit deze resultaten is gebleken dat in 44% van de gevallen de neusriem zo strak wordt aangetrokken dat er geen vingers tussen de neusriem en het neusbeen kunnen worden geschoven. Slechts in 7% van de gevallen konden er twee vingers tussen neusriem en neusbeen worden geschoven. In beide onderzoeken is er voor de metingen gebruik gemaakt van de taper gauge.

In Nederland is nog geen onderzoek uitgevoerd waarbij met een objectieve meetmethode is onderzocht hoe strak de neusriem in Nederland wordt aangesnoerd. Omdat uit onderzoek in de ons omringende landen blijkt dat er een relatief hoog percentage de neusriem te strak zat en omdat de KNHS pas sinds kort deze regelgeving heeft aangescherpt is het belangrijk om te onderzoeken hoe dit in Nederland in de praktijk gedaan wordt. Daarnaast zal dit onderzoek ook bijdragen aan bewustwording van het effect dat het aansnoeren van de neusriem op het welzijn van paarden kan hebben.

1.3 Hoofd- en deelvragen

De hoofdvraag van het onderzoek luidt als volgt:

“Wat is de huidige situatie omtrent het gebruik van de neusriem in de basiswedstrijdsport in Nederland?”

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- Deelvraag 1: Hoe strak wordt de neusriem aangetrokken in de basiswedstrijdsport disciplines dressuur en springen?
- Deelvraag 2: Hoe wordt in de praktijk de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd bepaald?
- Deelvraag 3: Wat zijn de voor- en nadelen volgens de ruiter van een strakke of losse neusriem?
- Deelvraag 4: Wat is er bij de ruiter bekend over wet- en regelgeving omtrent het aansnoeren van de neusriem?
- Deelvraag 5: In hoeverre speelt sociale druk een rol voor de ruiter in hoe strak de neusriem wordt aangesnoerd?

1.4 Doelstelling

Met de steeds kritischere houding aangaande welzijnsissues in de paardensport en gezien de grote impact die een te strakke neusriem kan hebben op het welzijn van het paard is het van belang om te weten hoe Nederland ervoor staat in het gebruik van de neusriem. In dit onderzoek komt naar voren wat de huidige situatie is omtrent het gebruik van de neusriem onder Nederlandse basis wedstrijdruiters in de disciplines dressuur en springen. Naast de werkelijke situatie, namelijk hoe strak de neusriem daadwerkelijk wordt aangetrokken, zal ook naar voren komen hoe de ruiter denkt over het gebruik van de neusriem. Hier wordt onder verstaan, wat de ruiter vindt van een strakke dan wel losse neusriem, hoe er bepaald wordt of een neusriem juist zit, wat er onder de ruiter bekend is over regelgeving en of sociale druk een rol speelt in het neusriemgebruik.

Al deze informatie geeft inzicht in hoeverre de ruiter bewust is van het neusriemgebruik en hoe Nederland ervoor staat op het gebied van de neusriem ten opzichte van landen als Duitsland, België, Engeland en Ierland.

2 Materiaal en methode

Het type onderzoek dat is uitgevoerd is een kwantitatief exploratief onderzoek. Het onderzoek is uitgevoerd in mei 2019.

Dit onderzoek omvat een meting van het huidige gebruik van de neusriem en onderwerpt dieren niet aan een procedure die hun welzijn zou bedreigen of verminderen.

2.1 Metingen in de praktijk

Om te onderzoeken hoe strak de neusriem in de praktijk wordt aangetrokken (deelvraag 1) zijn er metingen in de praktijk uitgevoerd. Deze metingen zijn uitgevoerd tijdens een aantal KNHS-wedstrijden in de basissport in de disciplines springen en dressuur.

2.1.1 Paard-ruiter combinaties

Om een zo representatief mogelijke steekproef te krijgen is bij de opzet uitgegaan van onderstaande kengetallen. In totaal zijn er 50.000 KNHS leden actief in de basis wedstrijdssport (KNHS, 2017). Onder basissport wordt verstaan de klassen B t/m ZZ in het springen en B t/m ZZ-Licht in de dressuur. Van 50 paarden van KNHS dressuurruiters/ amazones en 50 paarden van KNHS springruiters/amazones is gemeten hoe strak de neusriem was aangesnoerd.

Er is gemeten bij paarden en ruiters met uiteenlopende leeftijden. De metingen zijn verricht in de klassen B t/m Z in het springen en de klassen B t/m ZZ in de dressuur. Er is geprobeerd om in iedere klasse ongeveer evenveel metingen te verrichten.

De metingen zijn verdeeld over verschillende wedstrijden en verschillende paarden op diverse locaties in het land. De metingen zijn alleen uitgevoerd op wedstrijden die zijn erkend door de KNHS. De locaties waar de metingen zijn uitgevoerd staan in Bijlage 1.

De metingen zijn alleen verricht bij ruiters die hiervoor toestemming hebben gegeven en zijn enkel door de onderzoeker zelf uitgevoerd. De metingen zijn uitgevoerd direct nadat de ruiter zijn laatste proef of rondje had gereden.

2.1.2 Parameters

Met dit onderzoek zijn verschillende variabelen gemeten en genoteerd: hoe strak de neusriem wordt aangesnoerd en de prestaties. Daarnaast zijn de onafhankelijke factoren zoals de leeftijd van het paard, de leeftijd van de ruiter en het type neusriem dat werd gebruikt ook opgeschreven. Deze variabelen en factoren staan weergegeven in Bijlage 2.

- **Taper gauge**

In dit onderzoek is gebruikt gemaakt van de taper gauge die is ontwikkeld door ISES. Er is gekozen om met dit meetinstrument te meten, omdat deze speciaal is ontwikkeld voor ruiters en toezichthouders om te controleren hoe strak de neusriem is aangesnoerd. Met de taper gauge was eenvoudig en exact te meten hoe strak de neusriem werd aangesnoerd. Daarnaast gaf de taper gauge geen mogelijkheid voor discussie over dikte van vingers. Dit geeft het onderzoek meer betrouwbaarheid. Hoe de meetgegevens zijn gecategoriseerd is weergegeven in bijlage 2.

- **Prestaties**

Ook de prestaties die door de combinaties zijn geleverd worden meegenomen in het onderzoek. Met deze informatie kan worden nagegaan of er mogelijk een verband is tussen de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd en de behaalde prestatie.

De betrouwbaarheid van het onderzoek is gewaarborgd doordat de metingen enkel zijn uitgevoerd met de taper gauge. Dit meetinstrument is gemaakt van plastic en verandert niet van vorm of dikte, waardoor geen discussie kan ontstaan over ongelijke metingen. Alle metingen zijn bovendien door de onderzoeker uitgevoerd. In een aantal gevallen heeft de ruiter uit interesse de meting overgedaan. Alleen de metingen van de onderzoeker zijn in de resultaten meegenomen.

2.2 Enquête onder ruiters

Om te onderzoeken hoe in de praktijk de mate van aansnoeren van de neusriem wordt bepaald (deelvraag 2); wat volgens de ruiters de voor- en nadelen zijn van een strakke of losse neusriem (deelvraag 3); wat er bij de ruiter bekend is over wet-en regelgeving omtrent het aansnoeren van de neusriem (deelvraag 4) en in hoeverre sociale druk een rol speelt voor de ruiter in hoe strak de neusriem wordt aangesnoerd is een enquête uitgezet.

2.2.1 Selectie van ruiters

De enquête is uitgezet onder paardensporters. De selectiecriteria waren:

- Dat ze gebruik maken van een neusriem
- Dat ze actief deelnemen aan wedstrijden in de disciplines dressuur en/of springen in de basissport. Met actieve deelname wordt bedoeld dat de combinatie deelneemt aan minimaal 4 wedstrijden in het jaar.

2.2.2 Enquête

De enquête bestond uit 13 vragen, waaronder vier vragen in de vorm van stellingen (zie Bijlage 3). De vragen zijn zo geformuleerd dat zoveel mogelijk voorkomen werd dat er sociaal wenselijke antwoorden werden gegeven. De enquête is zo opgebouwd dat er eerst vijf vragen werden gesteld die extra achtergrondinformatie en algemene informatie over de respondenten gaven. Vervolgens werden een aantal meerkeuzevragen gesteld afgewisseld met stellingen. Bij de meerkeuzevragen kon slechts één antwoord worden aangekruist. Op deze manier konden de antwoorden statistisch makkelijker worden verwerkt. De stellingen werden gesteld in de vorm van de 5 puntsschaal met de volgende antwoordmogelijkheden:

- Helemaal mee oneens
- Mee oneens
- Neutraal
- Mee eens
- Helemaal mee eens

Er is gekozen voor de 5 puntsschaal om de houding en mening van de respondenten zo genuanceerd mogelijk in kaart te brengen (Heussen, 2016).

In onderstaande tabel (tabel 1) staat weergegeven welke vragen uit de vragenlijst gekoppeld zijn aan welke deelvragen:

Tabel 1 Vragenlijstvragen per deelvraag

Deelvraag	Vragenlijst vragen
Algemene achtergrondinformatie	1 t/m 5
2	6, 7
3	8,
4	9, 10, 11, 12
5	13

Ter beantwoording van deelvraag vijf zijn er voornamelijk stellingen gebruikt. Hier is voor gekozen om, gezien de gevoeligheid van het onderwerp, zoveel mogelijk sociaal wenselijke antwoorden te vermijden en een zo eerlijk mogelijk beeld te krijgen.

Er is voor gekozen om de enquête niet te lang te maken en toegankelijk te houden, om zo veel mogelijk respons te krijgen.

Ten behoeve van de validiteit is de enquête eerst door 4 testpersonen (niet betrokken bij het onderzoek) uitgetest. De door de testpersonen gegeven op- en aanmerkingen zijn in de enquête verwerkt. De op- en aanmerkingen zijn in Bijlage 4 te vinden.

De enquête is kwantitatief van aard, dat betekent dat de antwoorden van de respondenten samen te vatten zijn in getallen en percentages, dit gaf een duidelijk beeld in de resultaten.

Het is helaas niet mogelijk geweest de enquête via de KNHS uit te zetten. De enquête is daarom uitgezet via de Facebookpagina van Anne-Claire Bongers van ACB Dressuur (<http://www.acbdressuur.com>) en TopFit HorseShop (<https://www.topfithorseshop.com>). Daarnaast is de enquête ook via eigen netwerk verspreid.

ACB Dressuur is een dressuurpaardenfokkerij die kwaliteitsvolle veulens fokt voor de topsport. TopFit HorseShop is een online-ruitersportzaak dat ruitersportartikelen en voedingssupplementen verkoopt. De klanten van TopFit HorseShop zijn zeer divers, ze variëren van recreatieve ruiters tot topsporters. TopFit HorseShop sponsort een aantal topruiters, die veel reclame maken. Hierdoor is TopFit HorseShop goed bekend onder wedstrijdruiters. De klanten van ACB Dressuur en TopFit HorseShop komen uit heel het land. Op Facebook heeft TopFit HorseShop 3720 volgers. Van de Facebookbezoekers is 87% vrouw, waarvan meer dan 50% zich in de leeftijdscategorie tussen de 25 en 44 jaar bevindt.

2.3 Data-analyse

Zowel de metingen die zijn uitgevoerd bij de paard-ruiter combinaties als de antwoorden op de enquête zijn verwerkt in Excel. Hierin is een codeboek opgesteld. Aan de hand van het codeboek zijn de resultaten geanalyseerd met het softwareprogramma SPSS.

De metingen die zijn uitgevoerd bij de paard-ruitercombinaties zijn geanalyseerd met behulp van de One sample t-test. Als referentie is de norm van 2 vingers aangehouden. Daarnaast is er een Independent Samples Test uitgevoerd en zijn er een aantal ANOVA-analyses gedaan om eventuele verbanden te kunnen ontdekken.

De vragenlijstvragen zijn geanalyseerd aan de hand van de Chi-Square Test. Met de Chi-Square Tests is gekeken of er significante verschillen te vinden zijn tussen de variabelen.

3 Resultaten

Het verzamelen van de data is opgedeeld in tweeën. Ter beantwoording van deelvraag 1 zijn er metingen verricht op een aantal dressuur- en springwedstrijden. Voor de beantwoording van deelvraag 2 t/m 5 is een online enquête uitgezet. De analyses van de resultaten zijn uitgevoerd met het programma SPSS.

3.1 Resultaten metingen

De resultaten van de metingen moeten een antwoord geven op deelvraag 1:

“Hoe strak wordt de neusriem aangetrokken in de basiswedstrijdsport in de disciplines dressuur en springen?”

Er zijn in totaal 100 metingen verricht bij verschillende paard-ruitercombinaties op een aantal KNHS-wedstrijden. Er is bij de dressuur niet gemeten in de klasse ZZ-Licht, omdat er bij de wedstrijden waar de metingen zijn verricht uiteindelijk geen inschrijvingen waren in deze klasse. Daarnaast is ervoor gekozen om in de dressuur de klassen L1 en L2 te scharen onder de klasse L, de klasse M1 en M2 onder de klasse M en de klasse Z1 en Z2 onder de klasse Z. Dit is gedaan zodat de disciplines springen en dressuur makkelijk met elkaar vergeleken konden worden. Er is niet gemeten bij paarden die te onrustig waren of duidelijke signalen gaven het niet prettig te vinden op het hoofd te worden aangeraakt.

Voorafgaand aan het onderzoek zou ook de prestatie van de paard-ruitercombinaties worden meegenomen in de resultaten. Uiteindelijk zijn de prestaties niet in het onderzoek meegenomen. Hier is voor gekozen omdat er te veel factoren zijn betrokken die invloed hebben op de prestaties van paard en ruiter en omdat deze informatie minder relevant was voor dit onderzoek en het beantwoorden van de hoofdvraag. Bovendien werd het moeilijk om de geleverde prestaties op een eenduidige manier te definiëren en meetbaar te maken.

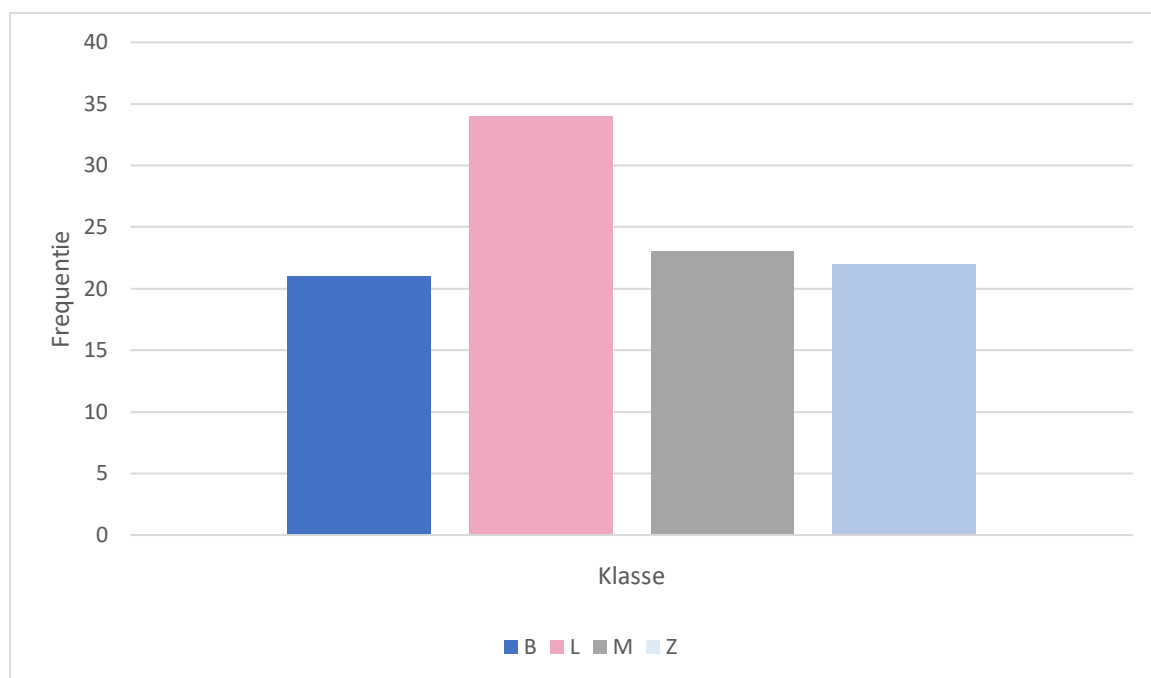
Bij elke meting zijn een aantal gegevens genoteerd, dit zijn daarvan de resultaten:

- De discipline

Er zijn 50 metingen verricht bij de discipline dressuur en 50 metingen bij de discipline springen.

- De klasse

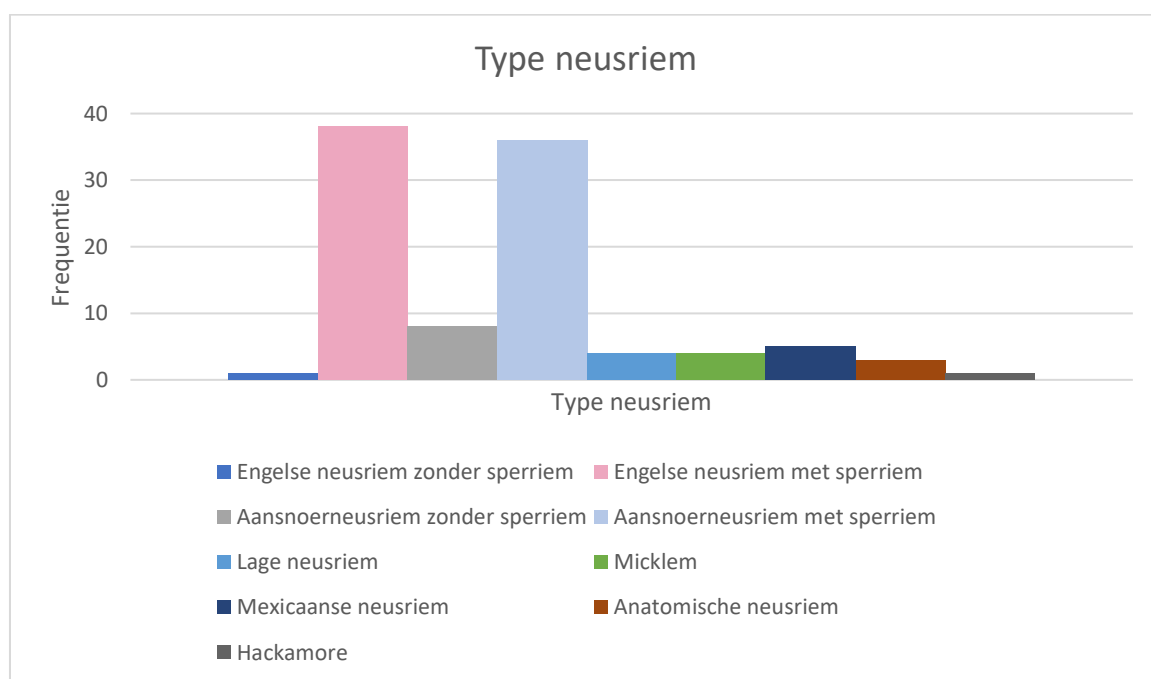
De ruiters en amazones zijn actief in de klassen B t/m Z (zie Figuur 1). In de klasse L zijn de meeste metingen verricht, namelijk 34. In de Klasse B, M en Z zijn in iedere klasse ongeveer 22 metingen verricht.

Figuur 1. De metingen uitgevoerd in de klasse B t/m Z.

- **Het type neusriem**

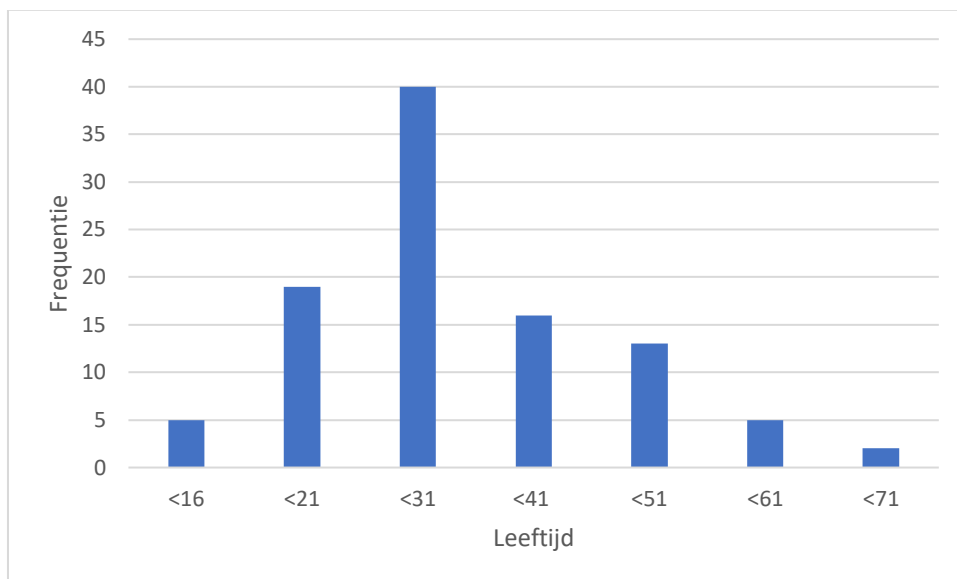
De ruiters en amazones maken het meest gebruik van een Engelse neusriem met sperriem, gevolgd door een aansnoerneusriem met sperriem (zie Figuur 2).

Figuur 2. De metingen uitgevoerd bij verschillende typen neusriemen.

- De leeftijd van de ruiter

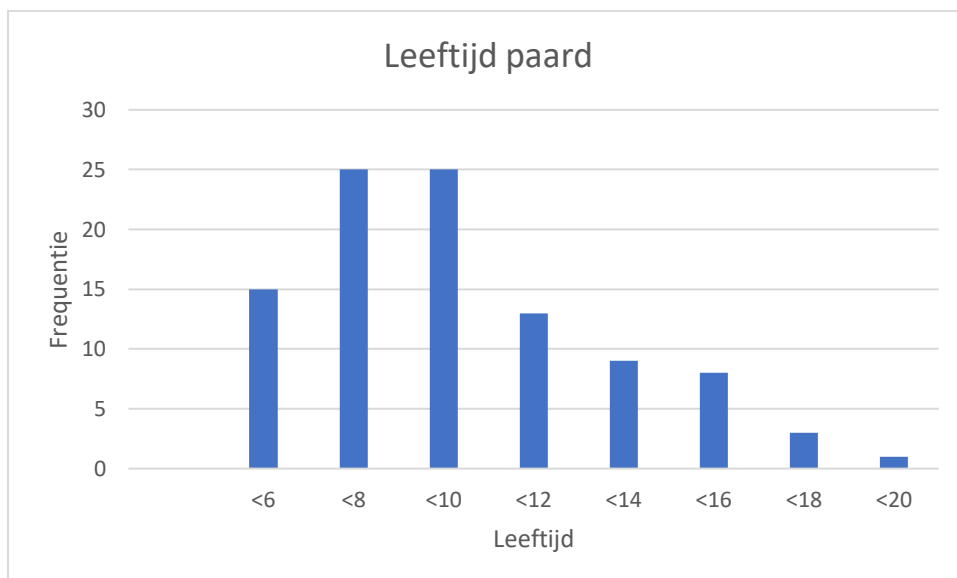
De gemiddelde leeftijd van de ruiter is 30 jaar (zie Figuur 3). De jongste ruiter heeft een leeftijd van 15 jaar, de oudste ruiter heeft een leeftijd van 70 jaar (zie Bijlage 5 Figuur 34).

Figuur 3. De leeftijd van de ruiter ingedeeld in verschillende leeftijdscategorieën.

- De leeftijd van het paard

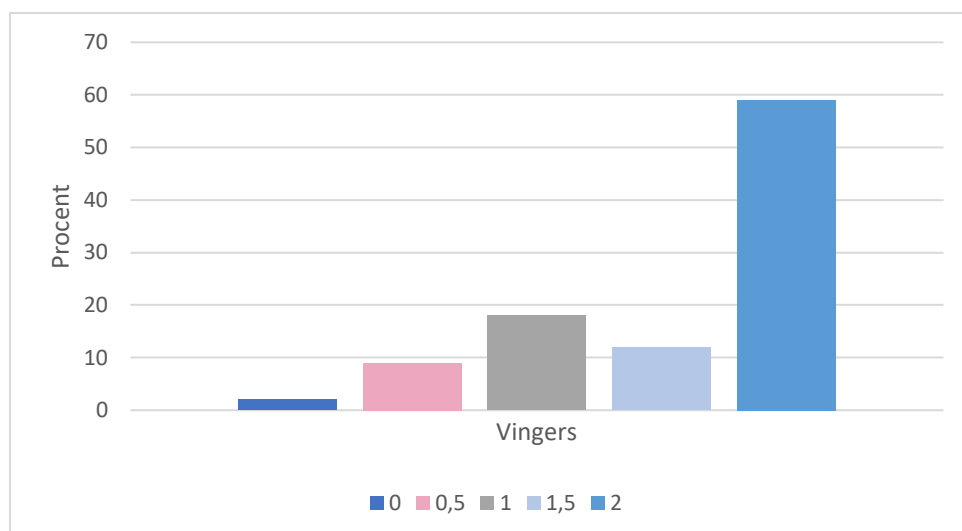
De gemiddelde leeftijd van het paard is 9 jaar (zie Figuur 4). Het jongste paard heeft een leeftijd van 4 jaar, het oudste paard heeft een leeftijd van 20 jaar (zie Bijlage 5 Figuur 35).

Figuur 4. De leeftijd van het paard ingedeeld in verschillende leeftijdscategorieën.

- De mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd

De resultaten van de metingen zijn weergegeven in Figuur 5. In totaal voldoet 41% van de ruiters niet aan de norm van twee vingers. Daarvan kon in 2% van de gevallen het meetinstrument niet onder de neusriem worden geschoven, in 9% van de gevallen kon deze er slechts met een klein puntje onder worden geschoven. Bij 18% kon het meetinstrument tot de 1-vinger norm worden geschoven en bij 12% tot 1,5 vinger (zie Bijlage 5 Tabel 3).

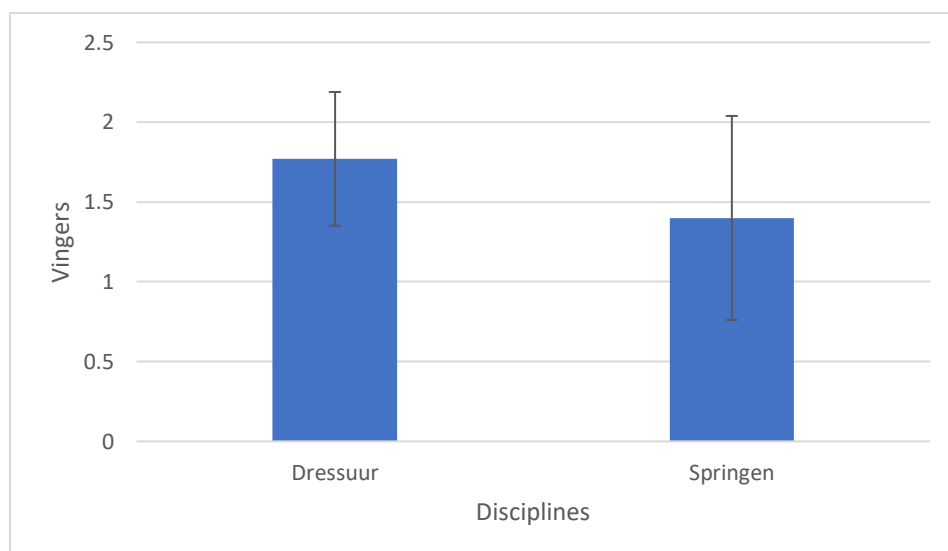

Figuur 5. De resultaten van de uitgevoerde metingen.

Om de metingen verder te kunnen analyseren is een One Sample T-Test uitgevoerd. Uit de statistische analyse blijkt dat er gemiddeld 1,6 vingers tussen de neusriem kunnen worden geschoven (zie Bijlage 5 Tabel 4). Met de One-Sample T-test is berekend dat dit significant ($p < 0,05$) strakker is dan de 2-vinger norm (zie Bijlage 5 Tabel 5). Daarmee wordt de nulhypothese van gelijke variantie verworpen en kan er geconcludeerd worden dat er een significant verschil is tussen de 2-vinger norm en hoe strak er in de praktijk wordt aangesnoerd. Ruiters snoeren de neusriem dus strakker aan dan de 2-vinger norm.

- De mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd in de disciplines dressuur en springen

Naast de One Sample T-Test is er een Independent Samples Test uitgevoerd om te bekijken of er een verschil is in mate van aansnoeren tussen de disciplines springen en dressuur. Uit de statistische analyse blijkt dat het gemiddelde in de dressuur op 1,8 en bij het springen op 1,4 vingers ligt (zie Figuur 6 en Bijlage 5 Tabel 6). Met de Levene's Test for Equality of Variances is berekend dat de nulhypothese van gelijke variantie verworpen wordt ($p < 0,001$) (zie Bijlage 5 Tabel 7). Met de T-Test for Equality of Means is een significant verschil ($p = 0,001$) berekend (zie Bijlage 5 Tabel 7). Dit betekent dat geconcludeerd kan worden dat springruiters de neusriem strakker aansnoeren dan dressuurruiters.

Figuur 6. Het gemiddelde en de spreiding van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd in de discipline dressuur en springen.

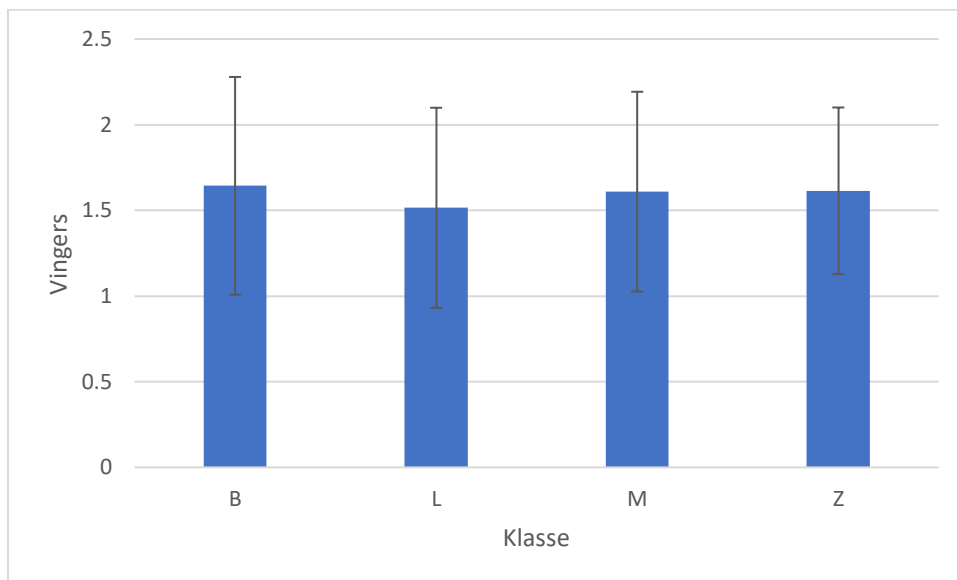
ANOVA

Om te kunnen bepalen of er verbanden zijn tussen de mate van aansnoeren en de klasse, het type neusriem, de leeftijd van de ruiter en de leeftijd van het paard is er per variabele een ANOVA analyse uitgevoerd.

- De mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd in de klasse B t/m Z

Met de ANOVA analyse is bekeken of er verbanden te vinden zijn in hoe strak de ruiter de neusriem aansnoert in de verschillende klassen. Met deze test is berekend dat de varianties in beide groepen gelijk zijn ($p=0,846$) en er dus geen significant verschil is tussen de verschillende klassen (zie Bijlage 5 Tabel 8).

Er is geen verband te zien tussen de klasse en mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd. Als er wordt gekeken naar de gemiddelden liggen deze inderdaad heel dicht bij elkaar (zie Figuur 7 en Bijlage 5 Tabel 9). De neusriem wordt dus niet in een bepaalde klasse significant strakker aangesnoerd dan in de overige klassen.

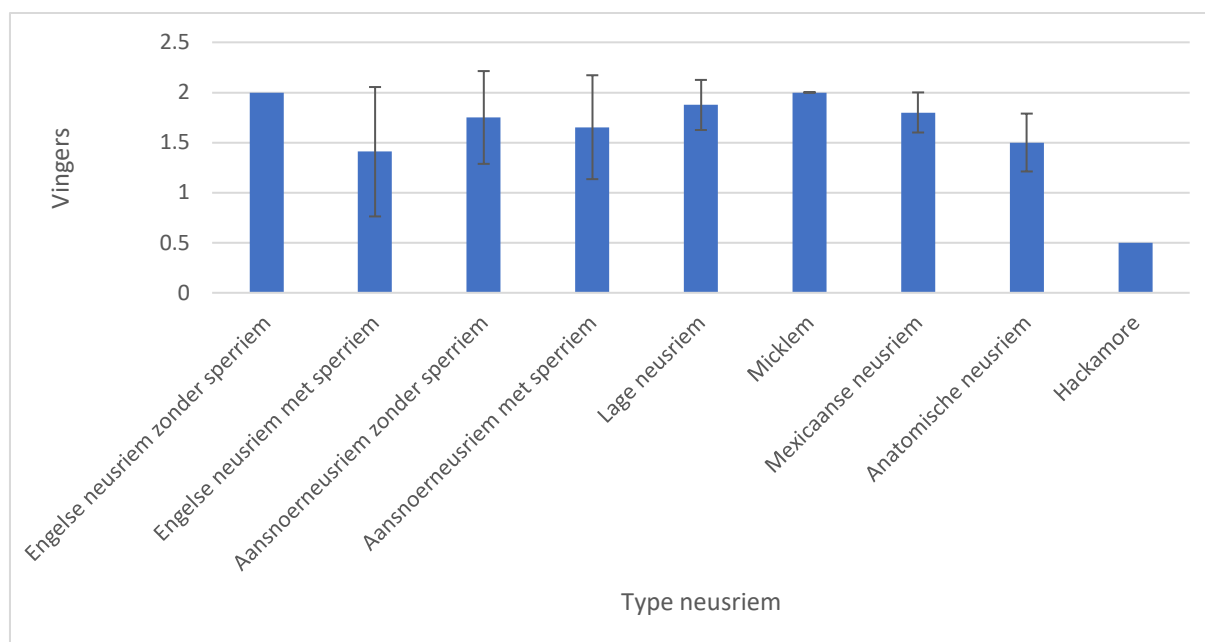

Figuur 7. Het gemiddelde en de spreiding van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd in de klasse B t/m Z.

- De mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd per type neusriem

De ANOVA analyse is ook uitgevoerd om te bekijken of er een significant verschil is tussen de mate van aansnoeren en het type neusriem dat wordt gebruikt. Met de ANOVA test is berekend dat de varianties in beide groepen gelijk zijn ($p=0,105$), wat betekent dat er geen significant verschil te vinden is tussen de verschillende typen neusriemen (zie Bijlage 5 Tabel 10).

Wat uit de gemiddelden kan worden opgemaakt (zie Tabel 8 en Bijlage 5 Tabel 11), is dat bij de Engelse neusriem met sperriem de strakst aangesnoerde neusriem is gemeten. De Engelse neusriem met sperriem geeft ook het laagste gemiddelde (de hackamore niet meegerekend, er is hier namelijk maar één meting van). Er is gemeten bij vier Micklems, deze zaten alle vier correct volgens de 2-vinger norm.

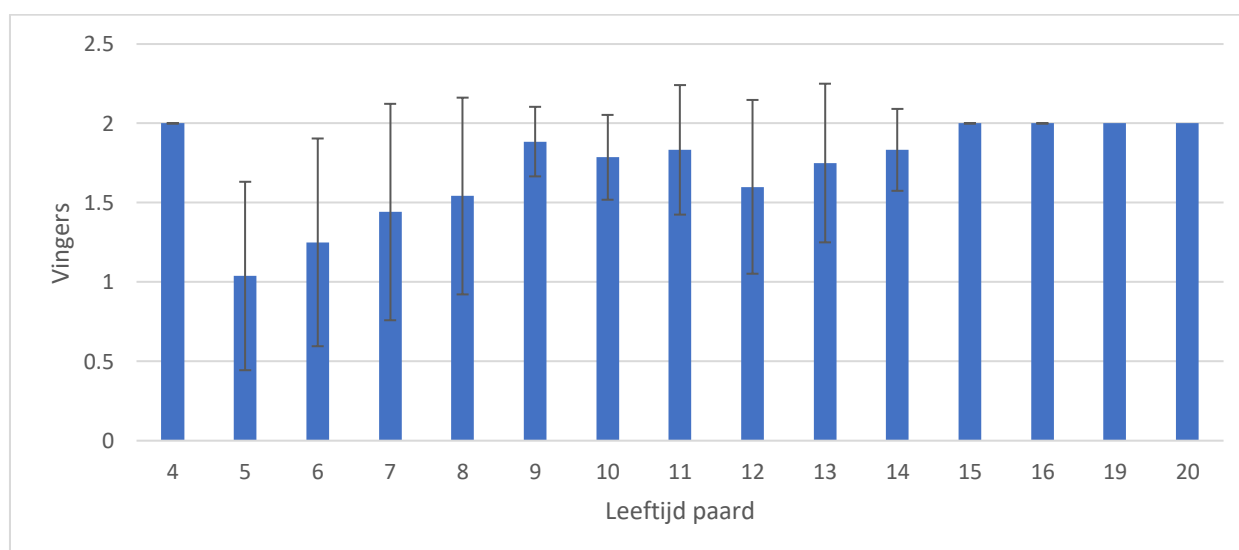
Tabel 8. De gemiddelden en de spreiding van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd bij de verschillende typen neusriemen.

- De mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd per leeftijd ruiter

Met de ANOVA analyse tussen de leeftijd van de ruiter en de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd is geen significant verschil aangetoond ($p=0,016$) (zie Bijlage 5 Tabel 12). Er zijn dus geen verbanden te vinden tussen de leeftijd van de ruiter en de mate waarin de ruiter de neusriem aansnoert.

- De mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd per leeftijd paard

Met de ANOVA analyse tussen de leeftijd van het paard en de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd is wel een significant ($p=0,008$) verschil berekend (zie Bijlage 5 Tabel 13). In Figuur 9 is af te lezen dat er een verband kan worden aangetoond tussen de leeftijd van het paard en de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd. Hoe ouder het paard wordt, hoe hoger het gemiddelde en het minimum ligt (zie Figuur 9 en Bijlage 5 Tabel 14). Hoe jonger het paard, hoe lager dit gemiddelde en minimum ligt.

Figuur 9. Het gemiddelde en de spreiding van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd en de leeftijd van het paard.

3.2 Resultaten enquête

De enquête is uitgezet via Facebook en de mail. De enquête heeft 436 respondenten opgeleverd. Gemiddeld deed de respondent 6 minuten over het invullen van de enquête.

3.2.1 Algemene kenmerken respondenten

In de enquête zijn eerst vijf algemene vragen gesteld om een duidelijk beeld van de respondenten te krijgen. Dit zijn daarvan de resultaten:

- **Leeftijd ruiter**

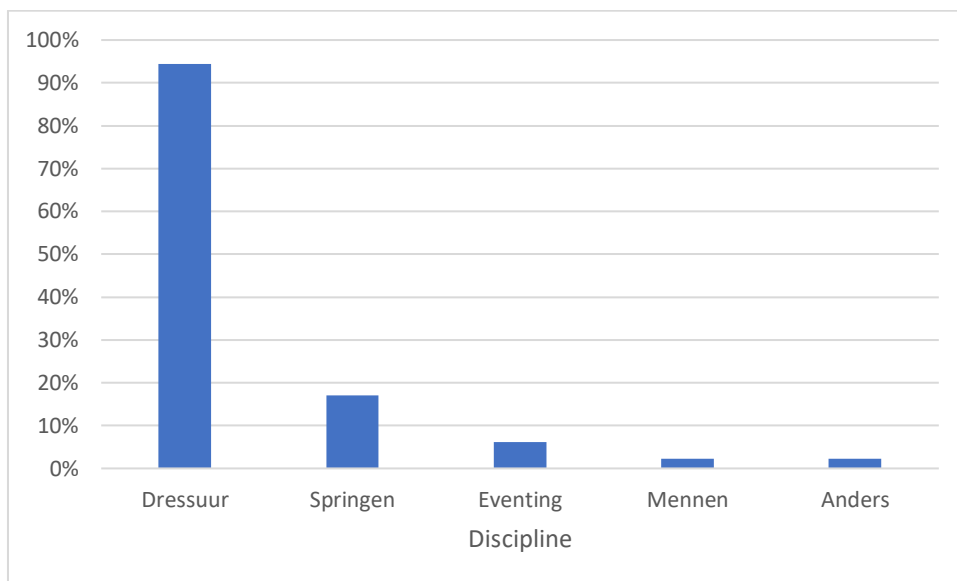
De leeftijden van de respondenten liggen tussen de 11 en 67 jaar met als gemiddelde een leeftijd van 30 jaar (zie Bijlage 5 Tabel 15).

- **Wedstrijdruikers**

Van de 436 respondenten neemt bijna 80% (ofwel 345 personen) actief deel aan wedstrijden (zie Bijlage 5 Tabel 16).

- **Disciplines**

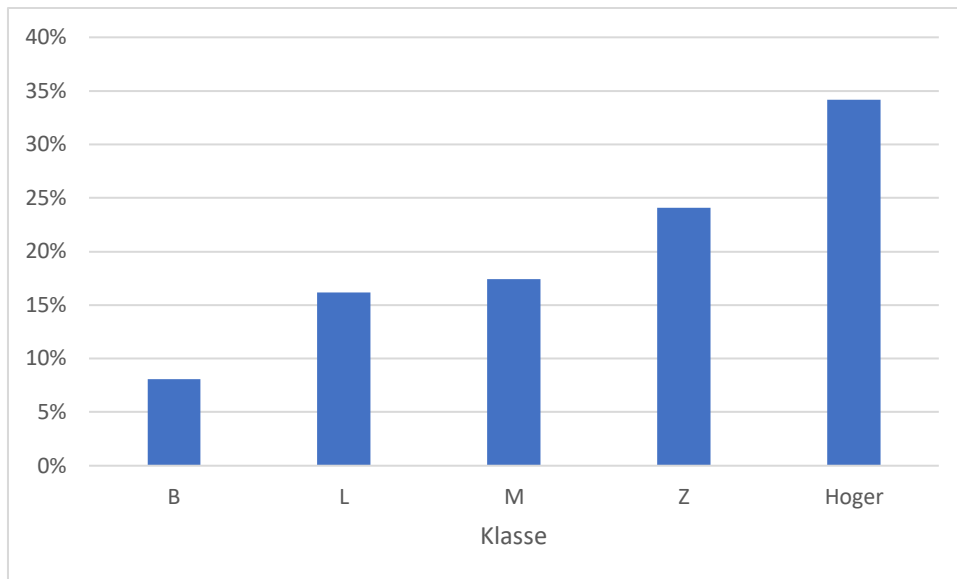
Van de respondenten die actief deelnemen aan wedstrijden rijdt 94% in de discipline dressuur, gevolgd door 17% in de discipline springen en 6% in de discipline eventing (zie Figuur 10). Onder overige disciplines kwamen western, Trec, paradressuur en voltige naar voren.

Figuur 10. De disciplines waarin de respondenten actief zijn.

- **Klasse**

Van de respondenten die actief deelnemen aan wedstrijden rijdt met 34% het grootste deel hoger dan de klasse Z (zie Bijlage 5 Tabel 17). In de Tabel 15 is te zien dat hoe hoger het niveau wordt, hoe groter het aantal respondenten wordt die in de klasse actief is.

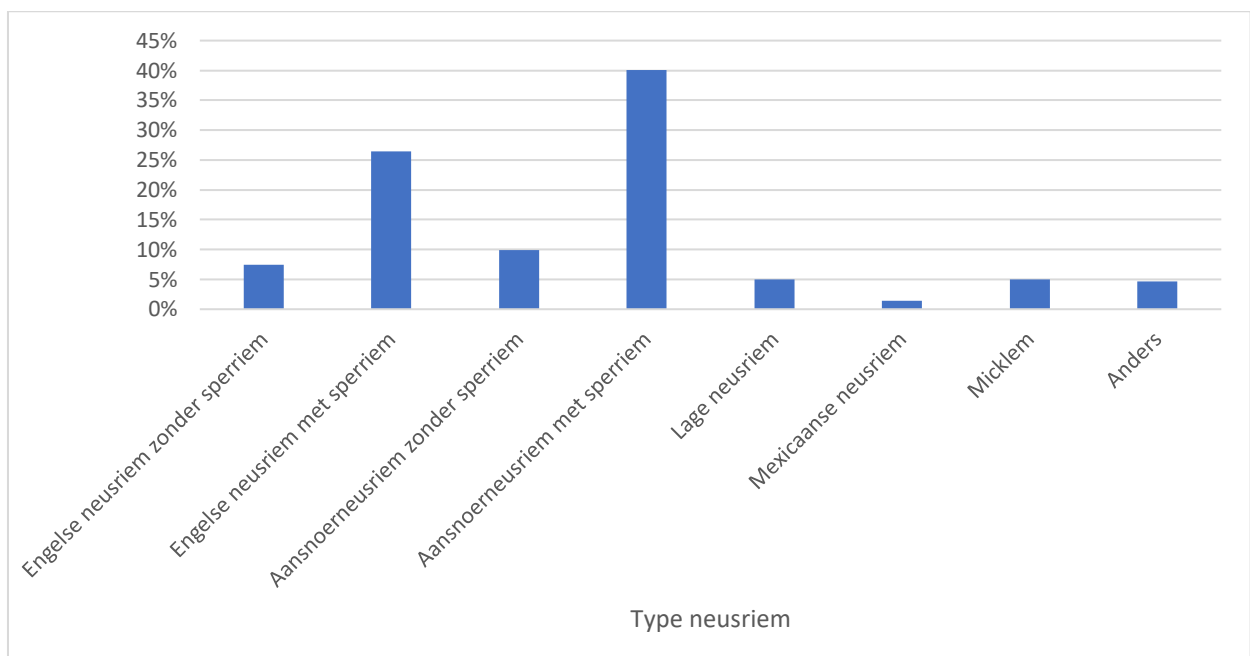
Figuur 11. De klassen waarin de respondenten actief zijn.

- **Neusriemgebruik**

Het overgrote deel van de respondenten (99%) maakt gebruik van een neusriem. Slechts minder dan 1% maakt geen gebruik van een neusriem (zie Bijlage 5 Tabel 18).

- **Type neusriem**

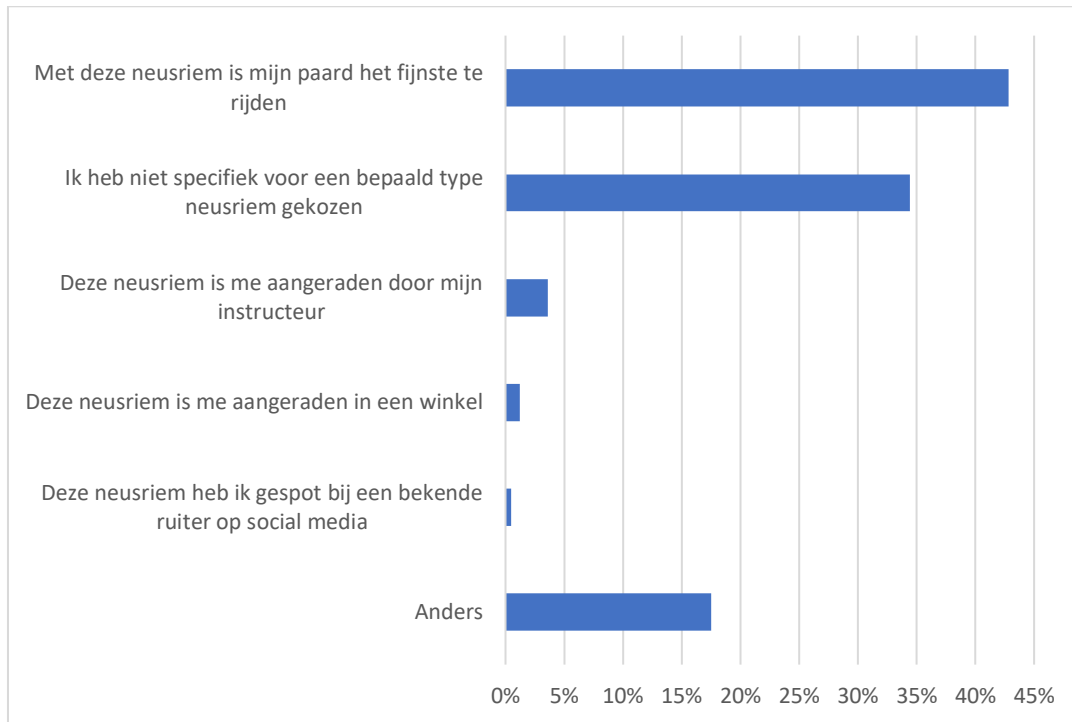
Van het type neusriem (zie Figuur 12 en Bijlage 5 Tabel 19) wordt door de respondenten van de aansnoerneusriem met sperriem het meest gebruik gemaakt (40,1%), gevolgd door de Engelse neusriem met sperriem (26,4%). Overige neusriemen die werden gebruikt waren een anatomische neusriem of dubbel gecombineerde neusriem.

Figuur 12. Het type neusriem waarvan de respondent het meest gebruik maakt.

- Reden type neusriem

De reden om voor een bepaald type neusriem te kiezen is omdat het paard het fijnst te rijden is met de gekozen neusriem (42,8%). Echter, een groot deel (34,4%) geeft aan dat er niet specifiek gekozen is voor een bepaald type neusriem (zie Figuur 12 en Bijlage 5 Tabel 20). Een overige reden om voor een bepaald type neusriem te kiezen is dat de neusriem is aangeraden door een bitfitter. Ook wordt als reden gegeven dat de respondent de gekozen neusriem het mooiste bij het paard vindt staan.

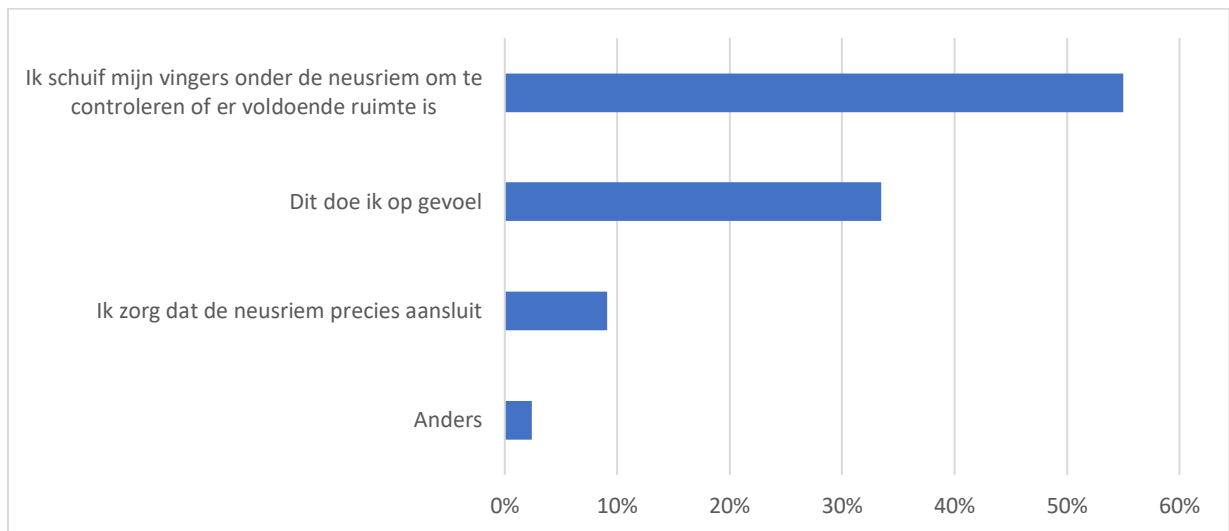
Figuur 12. De reden die de respondent aangeeft voor een bepaald type neusriem te kiezen.

3.2.2 Bevestigen van de neusriem

De resultaten van enquêtevraag 6 en 7 moeten antwoord geven op deelvraag 2:

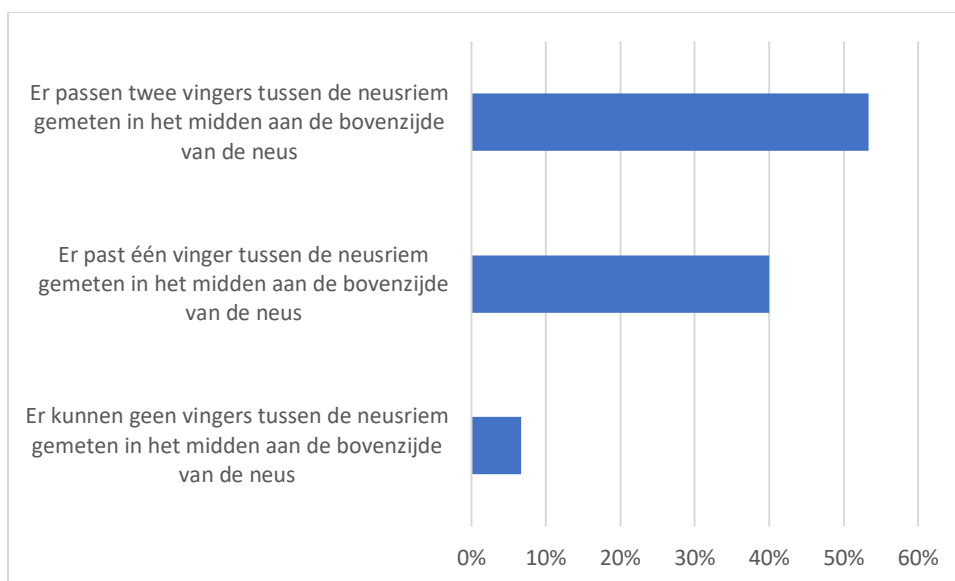
“Hoe wordt in de praktijk de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd bepaald?”

Om te bepalen of de neusriem correct is bevestigd, schuift 55% van de respondenten de vingers onder de neusriem om te controleren of er voldoende ruimte is, 33,5% geeft aan de neusriem op gevoel te bevestigen (zie Figuur 13 en Bijlage 5 Tabel 21). Een klein percentage van 9% geeft aan bij het bevestigen van de neusriem deze precies aan te laten sluiten. De respondenten die op een andere manier bepalen of de neusriem correct is bevestigd doen dit door te kijken naar de anatomie van het hoofd van het paard en rekening te houden met de mate van africhting van het paard. Andere respondenten doen de neusriem zo los mogelijk.

Figuur 13. De manier waarop de respondent bepaalt of de neusriem correct is bevestigd.

Figuur 14 geeft weer dat 53,3% van de respondenten ervoor zorgt dat er twee vingers tussen de neusriem passen (zie Bijlage 5 Tabel 22). Bij een percentage van 40% past er één vinger tussen de neusriem. 6,7% snoert de neusriem zo aan dat er geen vingers tussen passen.

Figuur 14. De manier waarop de respondent de neusriem bevestigd.

Om er verder achter te komen of er een verband is tussen de methode om de mate van aansnoering te bepalen en hoe strak de neusriem zit is een Chi-Square Test uitgevoerd. Uit de Chi-Square Test blijkt dat er een significant verband is ($p < 0,001$) tussen hoe bepaald wordt of de neusriem correct is bevestigd en hoe de neusriem daadwerkelijk wordt bevestigd (zie Bijlage 5 Tabel 23). Voor deze steekproef geldt dat ruiters die de vingers gebruiken om te bepalen of de neusriem correct bevestigd is, ook eerder voldoen aan de 2-vinger norm dan ruiters die op gevoel de neusriem bevestigen of de neusriem precies laten aansluiten (zie Tabel 1 en Bijlage 5 Tabel 24).

Tabel 1. Kruistabel van het bevestigen van de neusriem

		Hoe bevestig je de neusriem?			
		Er past één vinger tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	Er passen twee vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	Er kunnen geen vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	Totaal
Hoe bepaal je of de neusriem correct is bevestigd?	Anders	3	6	1	10
	Ik zorg dat de neusriem precies aansluit	27	3	8	38
	Ik schuif mijn vingers onder de neusriem om te controleren of er voldoende ruimte is	65	163	2	230
	Dit doe ik op gevoel	72	51	17	140
Totaal		167	223	28	418

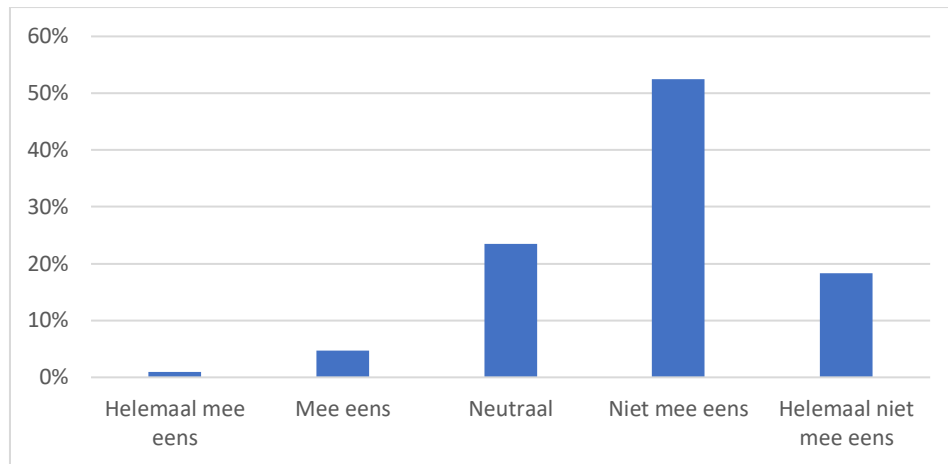
3.2.3 Voor-en nadelen van een strakke of losse neusriem

De resultaten van enquêtevraag 8 moeten antwoord geven op deelvraag 3:

“Wat zijn de voor- en nadelen volgens de ruiter van een strakke of losse neusriem?”

Vraag 8 bestaat uit 8 stellingen.

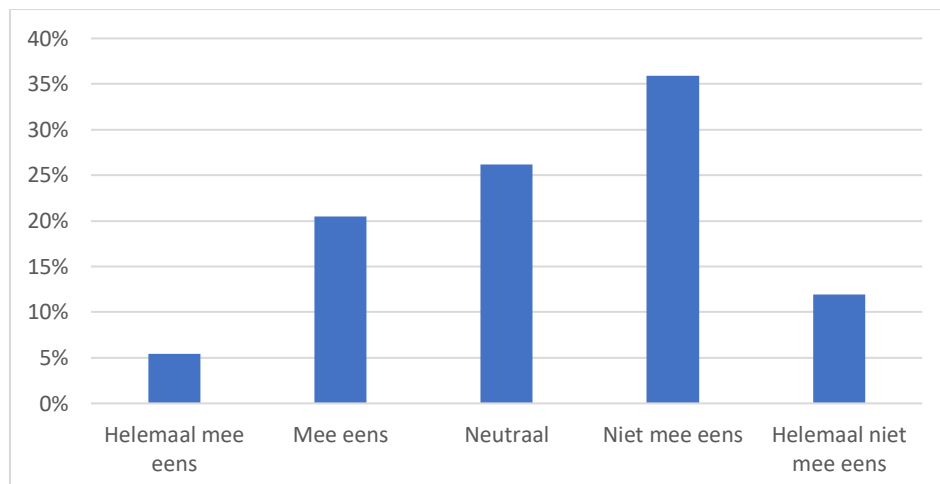
- *Stelling 1: “Het is paardvriendelijker om zonder een neusriem te rijden”*

Figuur 15. Het is paardvriendelijker om zonder een neusriem te rijden.

In totaal is 70,8% van de respondenten het niet eens met de stelling dat het paardvriendelijker is om zonder neusriem te rijden (52,5% niet mee eens en 18,3% helemaal niet mee eens) (zie Figuur 15 en Bijlage 5 Tabel 25), waaruit kan worden opgemaakt dat het rijden zonder een neusriem niet per se paardvriendelijker gevonden wordt dan het rijden met een neusriem. Slechts 5,7% is het met de stelling eens (4,7% mee eens en 1% helemaal mee eens). 23,5% geeft aan neutraal tegenover de stelling te staan.

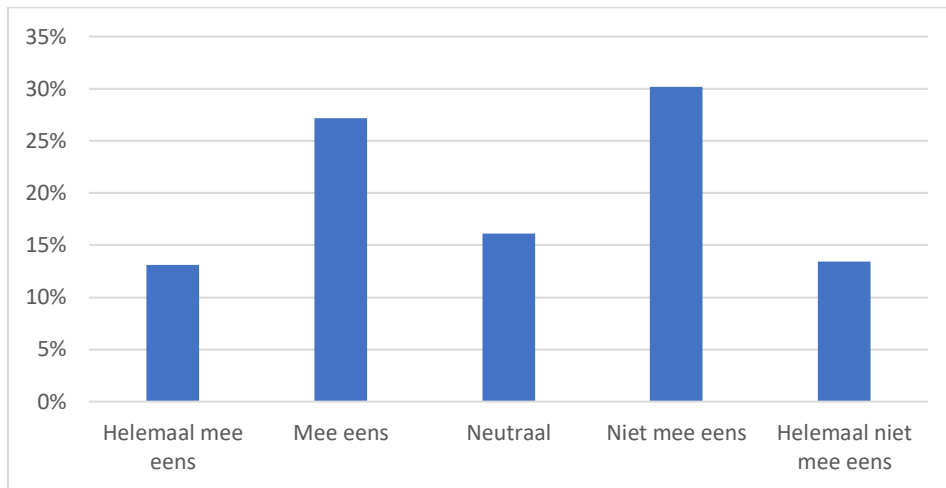
- *Stelling 2: “Het gebruik van een neusriem is noodzakelijk om een paard correct te kunnen rijden”*

Figuur 16. Het gebruik van een neusriem is noodzakelijk om een paard correct te kunnen rijden.

Met 47,8% zijn de respondenten het niet eens met de stelling dat het noodzakelijk is om een paard correct te kunnen rijden (35,9% niet mee eens en 11,9% helemaal niet mee eens) (zie Figuur 16 en Bijlage 5 Tabel 26). Ongeveer een kwart (26,2%) geeft aan neutraal tegenover de stelling te staan en een kwart (25,9%) is het met de stelling eens (20,5% mee eens en 5,4% helemaal mee eens). Over het algemeen wordt het gebruik van een neusriem niet als noodzakelijk beschouwd om een paard correct te kunnen rijden.

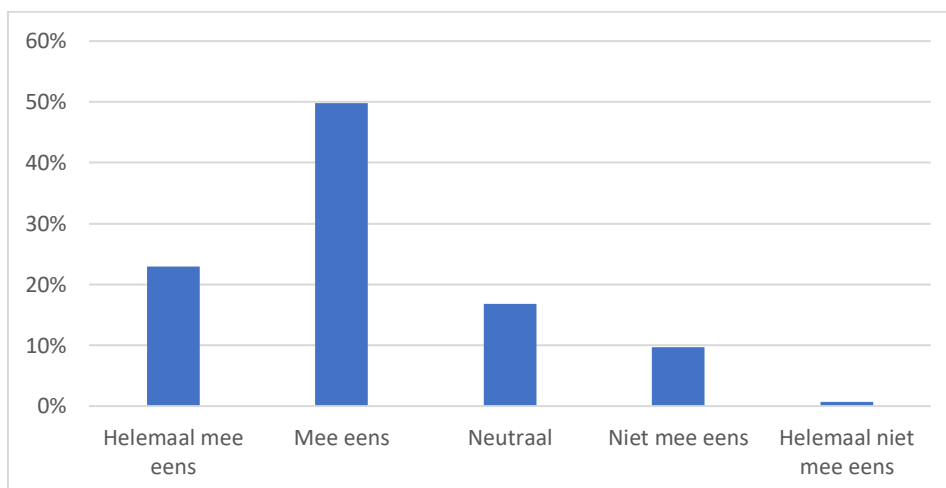
- *Stelling 3: "Ik heb liever de neusriem goed aangesloten, zodat het bit stilligt en mijn paard zijn mond niet opent dan dat de neusriem te los zit, zodat mijn paard de mond kan openen en het bit niet stilligt in de mond"*

Figuur 17. De neusriem liever goed aangesloten dan dat de neusriem te los zit.

Over deze stellingen zijn de meningen duidelijk verdeeld. Ruim 40% van de respondenten is het niet met de stelling eens dat de neusriem beter goed aangesloten kan zitten (30,2% niet mee eens en 13,4% helemaal niet mee eens) (zie Figuur 17 en Bijlage 5 Tabel 27). Daartegenover is 40% van de respondenten het met de stelling eens (27,2% mee eens en 13,1% helemaal mee eens). De rest (16,1%) geeft aan neutraal tegenover de stelling te staan. Hieruit kan worden opgemaakt dat 40,3% van de ruiters liever de neusriem goed aangesloten heeft, 43,6% heeft liever de neusriem te los zitten.

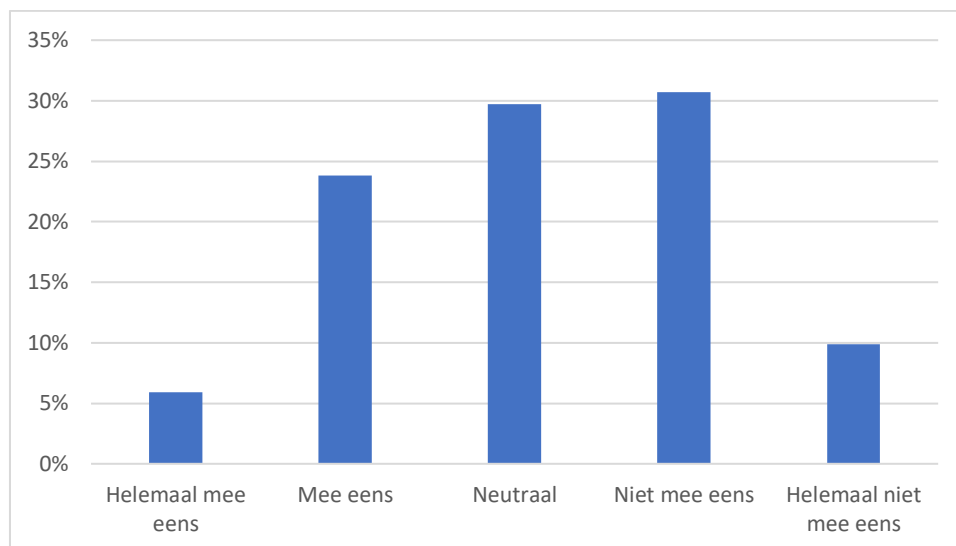
- *Stelling 4: "Ik heb liever dat mijn paard de mond af en toe opent dan dat de neusriem te strak zit"*

Figuur 18. Liever af en toe een open mond dan dat de neusriem te strak zit.

Meer dan de helft van de respondenten (72,8%) heeft liever dat het paard de mond af en toe opent dan dat de neusriem te strak zit (49,8% mee eens en 23% helemaal mee eens) (zie Figuur 18 en Bijlage 5 Tabel 28). Slechts 10,4% is het niet met de stelling eens (9,7% niet mee eens en 0,7% helemaal niet mee eens).

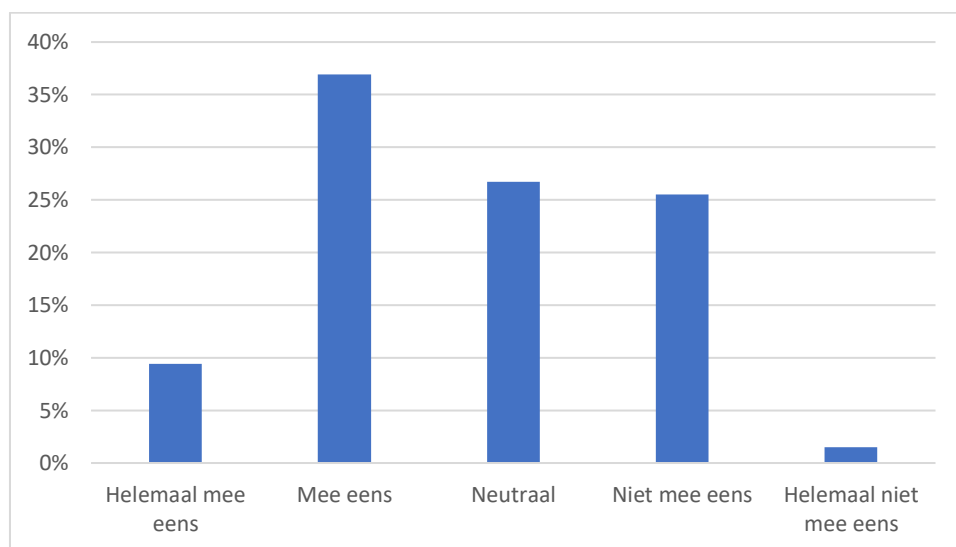
- *Stelling 5: “Rijden met een goed aangesloten neusriem is beter voor het welzijn van het paard”*

Figuur 19. Rijden met een goed aangesloten neusriem is beter voor het welzijn van het paard.

Hoewel de percentages niet ver uit elkaar liggen, is het merendeel van 40,6% het niet met de stelling eens dat rijden met een goed aangesloten neusriem beter is voor het welzijn van het paard (30,7% niet mee eens en 9,9% helemaal niet mee eens) (zie Figuur 19 en Bijlage 5 Tabel 29). In totaal is 29,7% het met de stelling eens (23,8% mee eens en 5,9% helemaal mee eens). Het grootste deel vindt dat het rijden met een goed aangesloten neusriem niet beter is voor het welzijn van het paard.

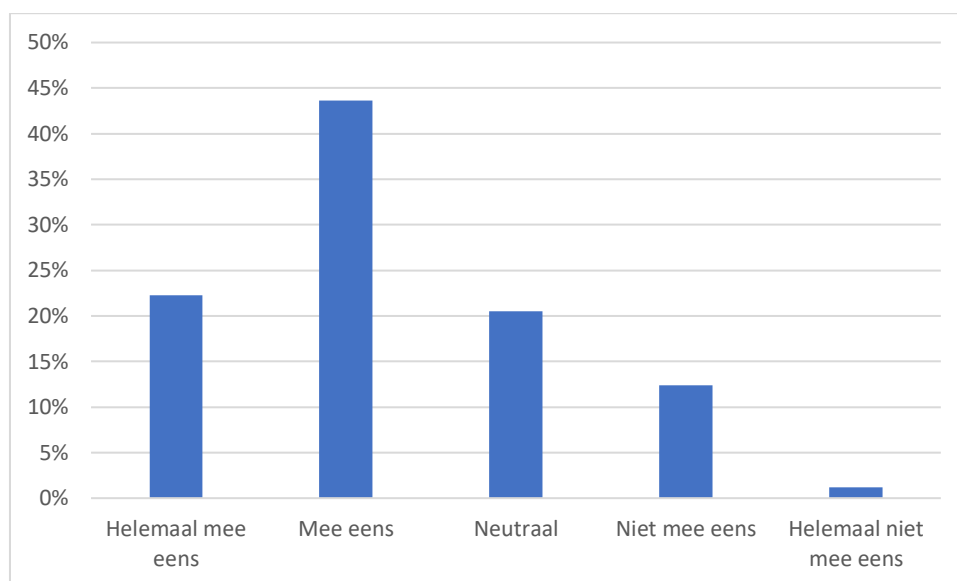
- *Stelling 6: “De positie van de neusriem heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd”*

Figuur 20. De positie van de neusriem heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

46,3% van de respondenten is het met de stelling eens dat de positie van de neusriem een grotere impact op het paard heeft dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd (36,9% mee eens en 9,4% helemaal mee eens) (zie Figuur 20 en Bijlage 5 Tabel 30). 25% van de respondenten is het niet eens met de stelling (25,5% niet mee eens en 1,5% helemaal niet mee eens). Ruim een kwart (26,7%) van de respondenten staat neutraal tegenover de stelling. Over het algemeen vindt de respondent dat de positie van de neusriem een grotere impact heeft op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

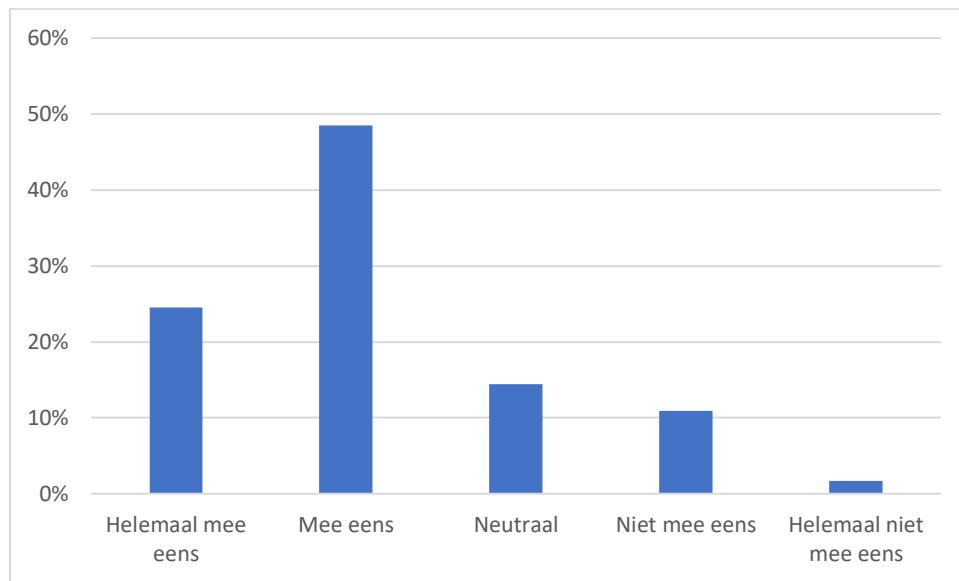
- *Stelling 7: “De hand van de ruiter heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd”*

Figuur 21. De hand van ruiter heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

Ruim de helft (65,8%) van de respondenten is het eens met de stelling dat de hand van de ruiter een grotere impact heeft op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd (43,6% mee eens en 22,3% helemaal mee eens) (zie Figuur 21 en Bijlage 5 Tabel 31). Een percentage van 20,5% staat centraal tegenover de stelling. Slechts 13,6% is het niet eens met de stelling (12,4% niet mee eens en 1,2% helemaal niet mee eens). De respondent is het over het algemeen mee eens dat de hand van de ruiter een grotere impact heeft op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

- Stelling 8: “Een lossere neusriem met een slecht passend bit is net zo oncomfortabel als een meer vaste neusriem met een goed passend bit”

Figuur 22. Een losse neusriem met een slecht passend bit is net zo oncomfortabel als een vaste neusriem met goed passend bit.

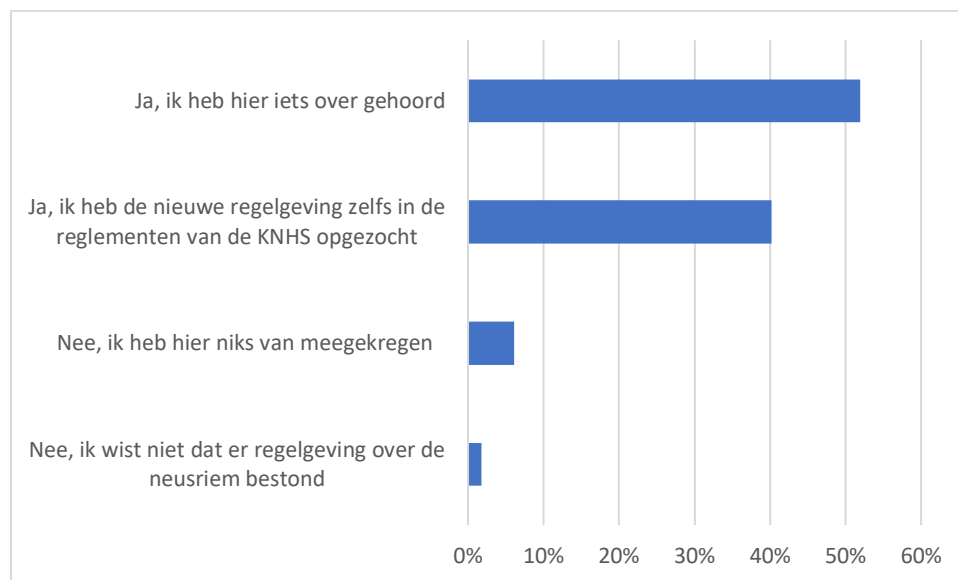
Het grootste deel (73%) van de respondenten is het met de stelling eens dat een losse neusriem met een slecht passend bit net zo oncomfortabel is als een meer vast aangesnoerde neusriem met een goed passend bit (48,4% mee eens en 24,5% helemaal mee eens) (zie Figuur 22 en Bijlage 5 Tabel 32). De rest staat neutraal (14,4%) tegenover de stelling of is het niet met de stelling eens (10,9%) of helemaal niet met de stelling eens (1,7%).

3.2.4 Bekendheid over wet-en regelgeving

De resultaten van enquêtevragen 9 t/m 12 moeten antwoord geven op deelvraag 4:

“Wat is er bij de ruiter bekend over wet- en regelgeving omtrent het aansnoeren van de neusriem?”

Van de 436 respondenten hebben 393 mensen antwoord gegeven op de vraag “Ben je op de hoogte van de nieuwe regelgeving omtrent de neusriem?” en “Denk je dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard”. De meeste respondenten (92,1%) waren op de hoogte van de nieuwe regelgeving. Een groot deel daarvan (40,2%) heeft de nieuwe regelgeving ook opgezocht en nagelezen in de reglementen. Slechts een zeer klein percentage (7,9%) was niet op de hoogte van de nieuwe regelgeving (zie Figuur 23 en Bijlage 5 Tabel 33).

Figuur 23. De bekendheid onder de respondenten over de nieuwe regelgeving.

Ruim de helft (59%) van de respondenten is het eens met de nieuwe regelgeving (zie Bijlage 5 Tabel 34). Deze respondenten geven als reden aan dat de nieuwe regelgeving beter is voor het welzijn van het paard. Daarnaast geven ze aan dat met de nieuwe regelgeving wordt ingespeeld op het bewust maken van de ruiter en dat rijtechnische gebreken eerder aan het licht zullen komen. De respondenten die het niet eens zijn met de nieuwe regelgeving geven aan dat de regelgeving het welzijn niet ten goede komt, omdat een ruimte van 1,5 cm te groot is. Daarnaast geven ze aan dat de neusriem net zo goed verboden kan worden, omdat de neusriem zijn functie verliest als er minimaal 1,5 cm ruimte moet zijn.

Ruim meer dan de helft (66,4%) van de respondenten geeft aan te denken dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard (zie Bijlage 5 Tabel 35). Deze respondenten geven aan dat er veel welzijns winst geboekt kan worden doordat ruiters met de nieuwe regelgeving bewust worden gemaakt over hoeveel schade een te strak aangesnoerde neusriem kan veroorzaken. De respondenten die denken dat de nieuwe regelgeving het welzijn van het paard niet zal verhogen geven aan dat de regelgeving niet te handhaven valt wegens te weinig inzet van toezichthouders. Bovendien geven ze aan dat de regel alleen op wedstrijd valt te controleren, hoe strak de ruiter thuis zijn neusriem aansnoert valt niet te controleren en te handhaven. Daarnaast geven ze aan dat het welzijn van het paard van veel meer factoren afhankelijk is, zoals gebruik van de handen en overgewicht van de ruiter.

Voor de vragen “Ben je het eens met de nieuwe regelgeving” en “Denk je dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het welzijn van het paard” is ook een Chi-square test uitgevoerd.

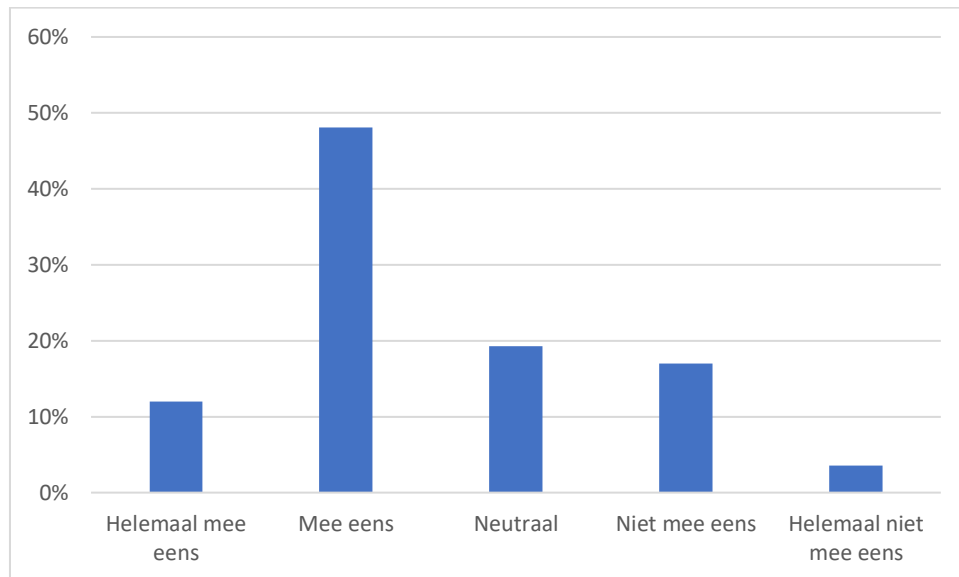
Uit de Chi-Square Test blijkt dat er een significant verband is ($p < 0,001$) tussen de vragenlijstvragen “Ben je het eens met de nieuwe regelgeving” en “Denk je dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard” (zie Bijlage 5 Tabel 36). Dit verband wordt in Tabel 2 en Bijlage 5 Tabel 37 weergegeven. Van de 393 respondenten die beide vragen beantwoord hebben, beantwoorden 211 respondenten (54%) beide vragen met ja, 111 respondenten (28%) beantwoorden beide vragen met nee. Respondenten die het eens zijn met de nieuwe regelgeving zijn geneigd om te denken dat de regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard. Respondenten die het niet eens zijn met de regelgeving zijn geneigd om te denken dat de nieuwe regelgeving niet bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard. Toch zijn er ook 50 respondenten die het niet eens zijn met de regelgeving, maar toch denken dat de nieuwe regelgeving het welzijn van het paard verhoogt. Daarnaast zijn er 21 mensen die het wel eens zijn met de nieuwe regelgeving, maar niet denken dat de nieuwe regelgeving het welzijn van het paard verhoogt.

Tabel 2. Kruistabel over de nieuwe regelgeving.

		Denk je dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard?		
		Ja	Nee	
Ben je het eens met de nieuwe regelgeving?	Ja	211	2	232
	Nee	50	111	161
Totaal		261	132	393

Er volgen nu een aantal stellingen waarvan de resultaten zullen worden weergegeven in een frequentietabel en een staafdiagram.

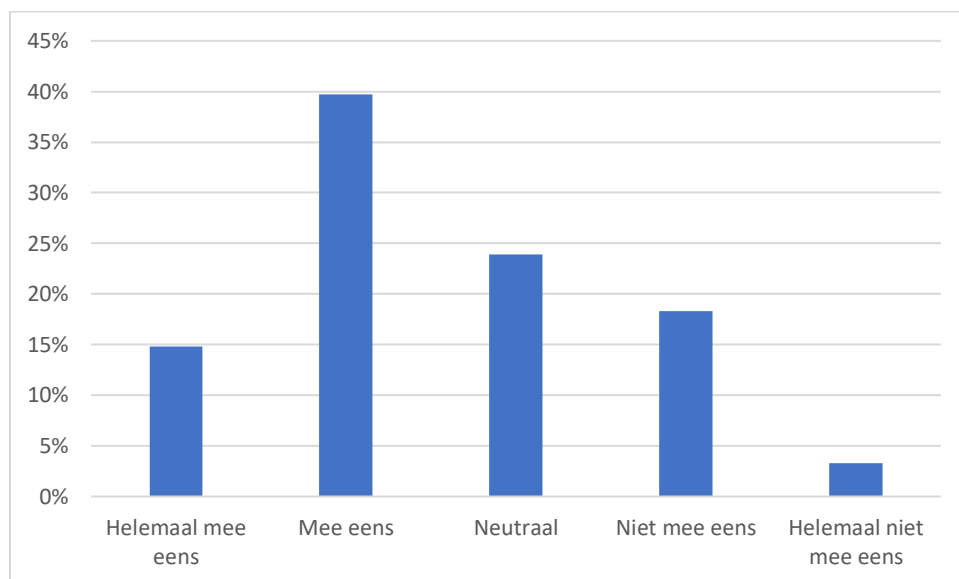
- *Stelling 1: “De nieuwe regelgeving over de neusriem geeft ruimte voor discussie”*

Figuur 24. De regelgeving geeft ruimte voor discussie.

Ruim de helft (60,1%) van de respondenten is het eens met de stelling dat de nieuwe regelgeving ruimte geeft voor discussie (48,1% mee eens en 12% helemaal mee eens) (zie Figuur 24 en Bijlage 5 Tabel 38). Ongeveer een vijfde (19,3%) geeft aan neutraal tegenover de stelling te staan en het overige percentage (20,6%) geeft aan het niet met de stelling eens te zijn (17% niet mee eens en 3,6% helemaal niet mee eens).

- *Stelling 2: “Er zou gemeten moeten worden met een meetinstrument in plaats van met vingers”*

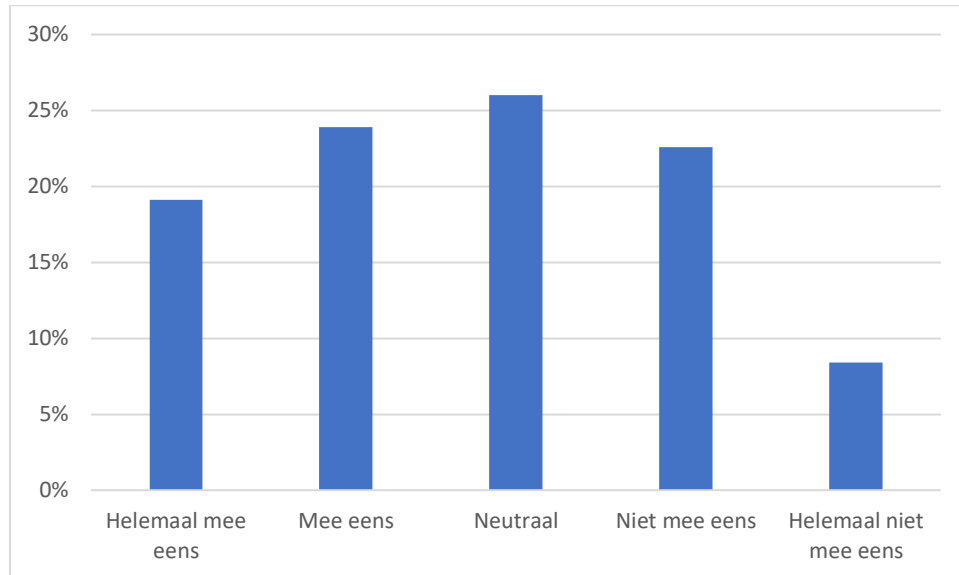

Figuur 25. Er zou gemeten moeten worden met een meetinstrument.

Het merendeel (54,5%) van de respondenten is het eens met de stelling dat er met een meetinstrument gemeten moet worden in plaats van met vingers (39,7% mee eens en 14,8%

helemaal mee eens) (zie Figuur 25 en Bijlage 5 Tabel 39). Ongeveer een kwart (23,9%) staat neutraal tegenover de stelling en een vijfde (21,6%) is het niet met de stelling eens (18,3% niet mee eens en 3,3% helemaal niet mee eens).

- Stelling 3: “De norm voor de neusriem zou aangepast moeten worden naar één vinger”

Figuur 26. De norm zou aangepast moeten worden naar één vinger.

Over deze stelling zijn de meningen verdeeld (zie Figuur 26 en Bijlage 5 Tabel 40). Een groot deel (43%) is het eens met de stelling (23,9% mee eens en 19,1% helemaal mee eens) en vindt dus dat de norm aangepast zou moeten worden naar één vinger. Een derde deel (31%) is het niet eens (22,6% niet mee eens en 8,4% helemaal niet mee eens) met het aanpassen van de norm. Een relatief groot deel (26%) staat neutraal tegenover deze stelling.

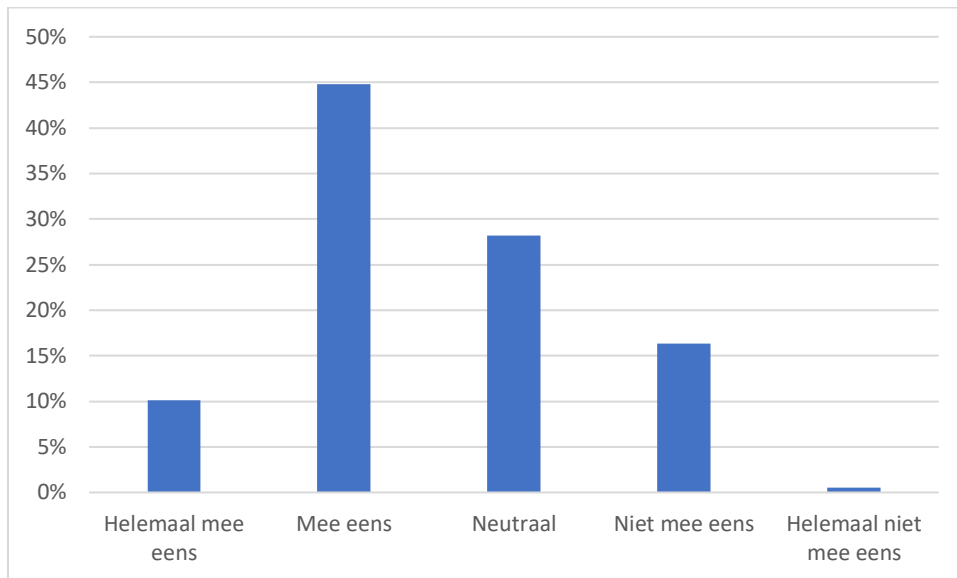
3.2.5 Rol van sociale druk

De resultaten van enquêtevraag 13 moeten antwoord geven op deelvraag 5:

“In hoeverre speelt sociale druk een rol voor de ruiter in hoe strak de neusriem wordt aangesnoerd?”

Vraag 13 bestaat uit 7 stellingen.

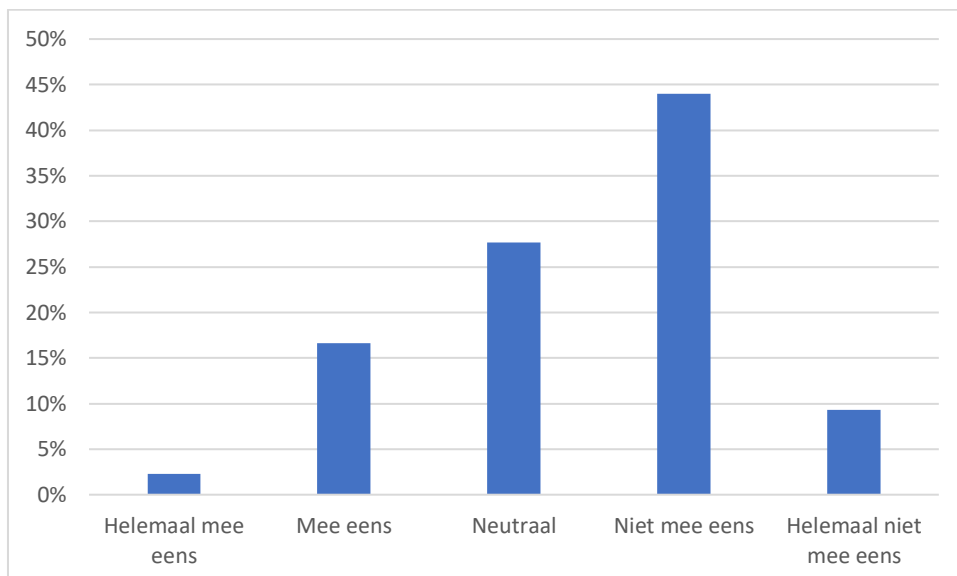
- *Stelling 1: “Ruiters snoeren met opzet de neusriem te strak aan”*

Figuur 27. Ruiters snoeren met opzet de neusriem te strak aan.

Het grootste deel (54,9%) van de respondenten vindt dat ruiters met opzet de neusriem te strak aansnoeren (44,8% mee eens en 10,1% helemaal mee eens) (zie Figuur 27 en Bijlage 5 Tabel 41). Een groot deel is neutraal (28,2%) of het niet met de stelling eens dat ruiters met opzet de neusriem te strak aansnoeren (16,3% niet mee eens en 0,5% helemaal niet mee eens).

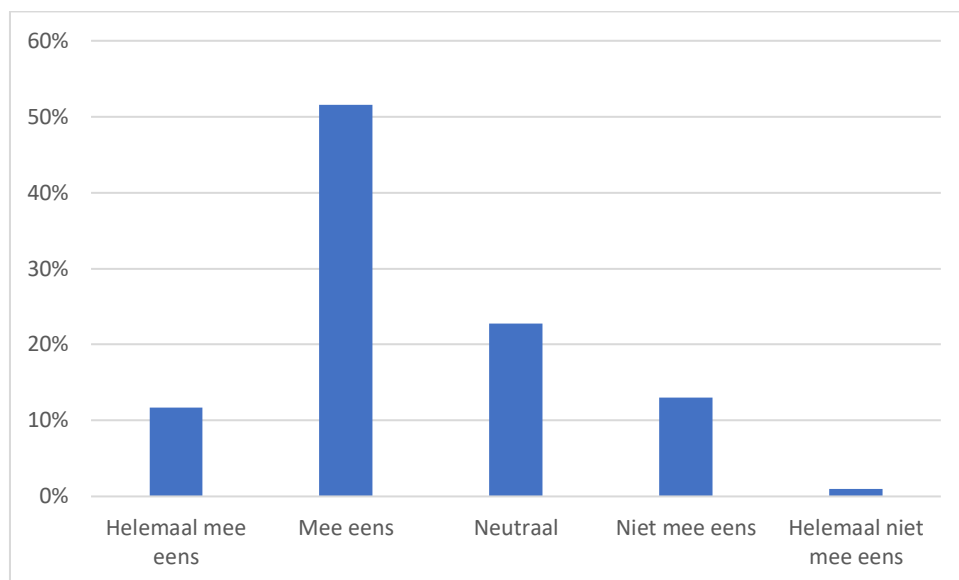
- *Stelling 2: “Ik stap op iemand af die de neusriem van het paard te strak heeft aangesnoerd”*

Figuur 28. Ik stap op iemand af die de neusriem van het paard te strak heeft aangesnoerd.

Het merendeel (53,3%) van de respondenten stapt niet af op iemand die de neusriem van het paard te strak heeft aangesnoerd (zie Figuur 28 en Bijlage 5 Tabel 42). Slechts een klein deel (18,9%) van de respondenten zou dit wel doen. Ongeveer een kwart (27,7%) van de respondenten geeft aan neutraal tegenover de stelling te staan.

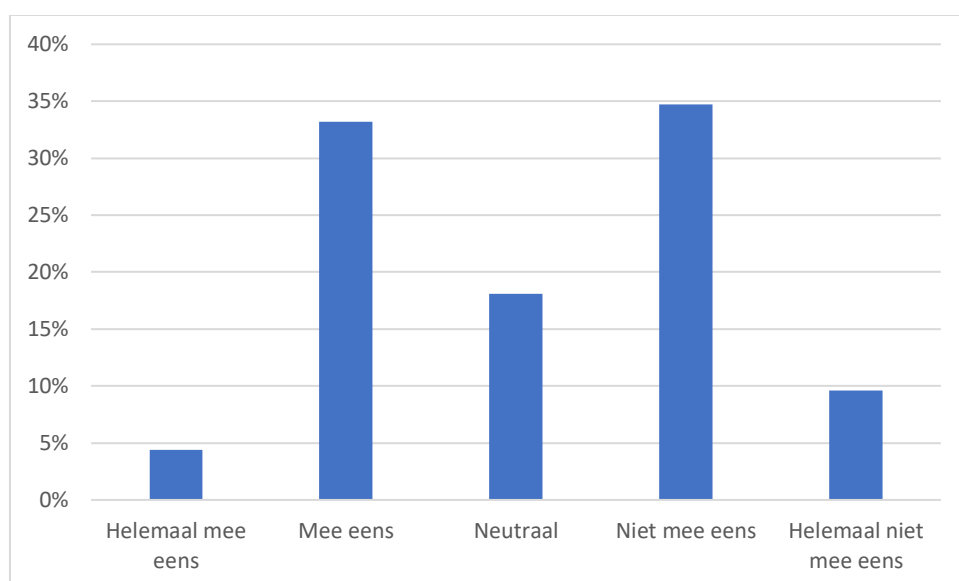
- *Stelling 3: “Ik trek er iets van aan als een ruiter mij wijst op een te strakke neusriem”*

Figuur 29. Ik trek er iets van aan als een ruiter mij wijst op een te strakke neusriem.

De meeste (63,2%) respondenten zouden zich er iets van aantrekken als een ruiter hen wijst op een te strakke neusriem (zie Figuur 29 en Bijlage 5 Tabel 43). Slechts een klein deel (14%) geeft aan zich er niet iets van aan te trekken als ze door een ruiter gewezen worden op een te strakke neusriem. Het overige deel (22,8%) staat neutraal tegenover deze stelling.

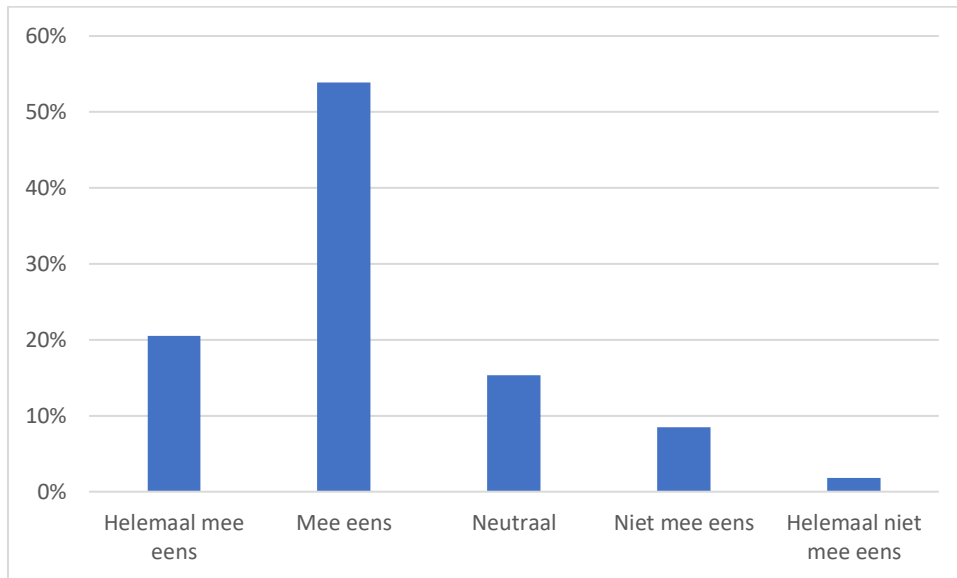
- *Stelling 4: “Ik doe mijn neusriem strakker als mijn instructeur aangeeft dat deze te los zit”*

Figuur 30. Ik doe mijn neusriem strakker als mijn instructeur aangeeft dat deze te los zit.

De meningen over deze stelling zijn verdeeld (zie Figuur 30 en Bijlage 5 Tabel 44). Een groot deel (44,3%) geeft aan de neusriem niet strakker te doen als de instructeur zegt dat deze te los zit. Echter, ook een groot deel (37,6%) is het met de stelling eens en doet de neusriem wel strakker als de instructeur aangeeft dat deze te los zit, de rest (18,1%) blijft neutraal.

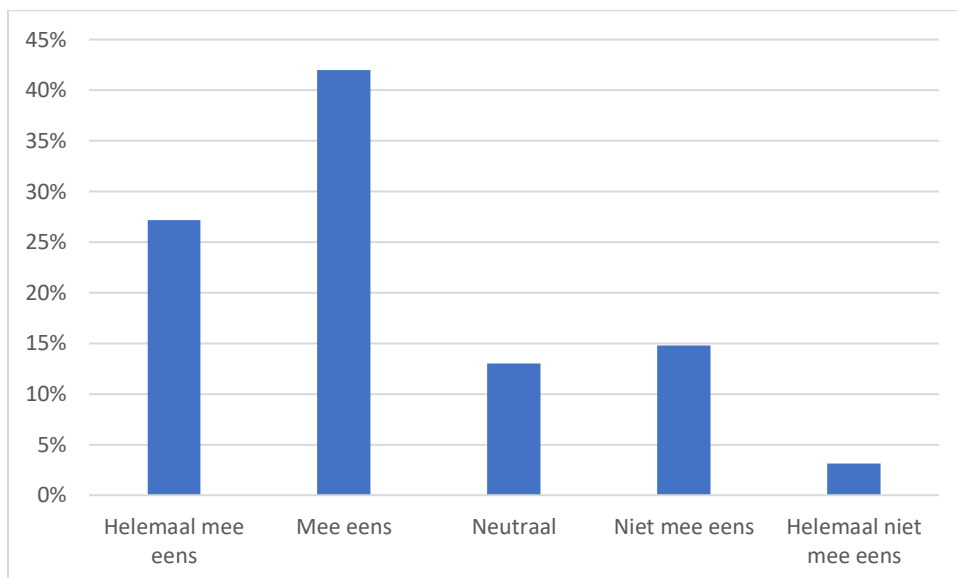
- *Stelling 5: “Ik trek mij er iets van aan als een jury mij wijst op een te strakke neusriem”*

Figuur 31. Ik trek mij iets aan van de jury als die mij wijst op een te strak aangesnoerde neusriem.

Driekwart (74,4%) van de respondenten is het eens met stelling zich iets aan te trekken van de jury als die hen wijst op een te strak aangesnoerde neusriem (53,9% mee eens en 20,5% helemaal mee eens) (zie Figuur 31 en Bijlage 5 Tabel 45).

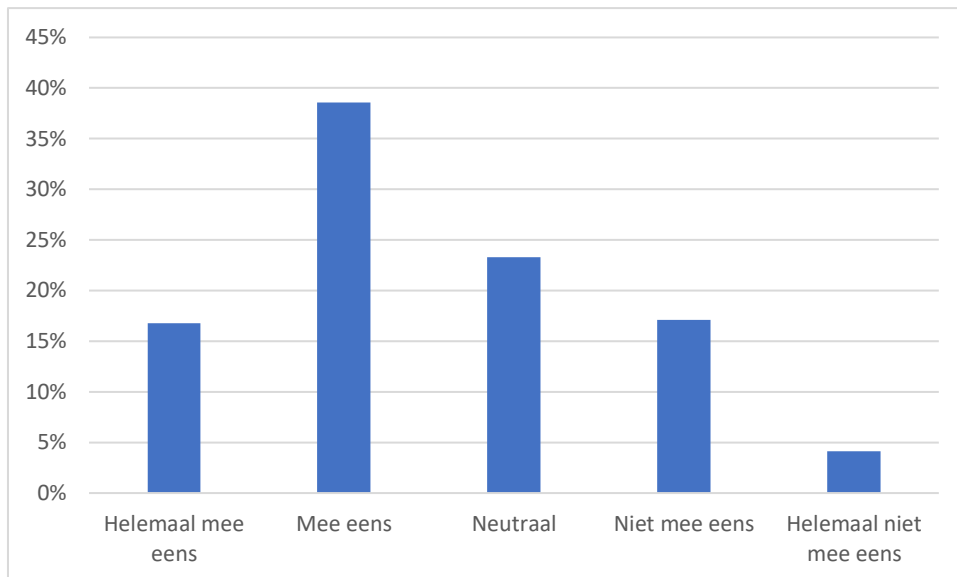
- *Stelling 6: “De jury zou gematigder om moeten gaan met een open mond nu de nieuwe regelgeving is ingegaan”*

Figuur 32. De jury moet gematigder gaan jureren

Een groot deel (69,2%) van de respondenten vindt dat de jury gematigder om moet gaan met een open mond nu de nieuwe regelgeving is ingegaan (42% is er mee eens en 27,2% is er helemaal mee eens) (zie Figuur 32 en Bijlage 5 Tabel 46). Slechts een klein deel (17,9%) is het niet met de stelling eens (14,8% niet mee eens en 3,1% helemaal niet mee eens) en een klein deel is neutraal (13%).

- *Stelling 7: “Als de jury het rijden met een open mond of rijden met de tong naar buiten niet meer bestraft, zou de ruiter de neusriem minder strak doen”*

Figuur 33. De jury beïnvloedt het aansnoergedrag van de ruiter

Meer dan de helft van de respondenten (55,4%) denkt dat de ruiter de neusriem minder strak zou doen als de jury het rijden met een open mond of het rijden met de tong naar buiten niet meer bestraft (38,6% mee eens en 16,8% helemaal mee eens (zie Figuur 33 en Bijlage 5 Tabel 47). Bijna een kwart (23,3%) staat neutraal tegenover de stelling en het overige deel is het niet met de stelling eens (17,1% niet mee eens en 4,1% helemaal niet mee eens).

4 Discussie

In dit onderzoek is het neusriemgebruik onder Nederlandse wedstrijdruiters geïnventariseerd. Dit is gedaan door middel van het uitvoeren van metingen en het afnemen van een online enquête. Het doel van dit onderzoek was om inzicht te krijgen in hoe strak ruiters de neusriem aansnoeren en in hoeverre ruiters bewust zijn van hun neusriemgebruik. Om dit te kunnen onderzoeken zijn er vijf deelvragen opgesteld.

Voor het beantwoorden van deelvraag 1 zijn er 100 metingen verricht onder dressuur- en springruiters op een aantal KNHS-wedstrijden. Uit deze metingen blijkt dat het gemiddelde van aansnoeren onder de 2-vingernorm ligt, wat betekent dat ruiters gemiddeld genomen de neusriem te strak aansnoeren. Uit dit huidige onderzoek blijkt dat 41% van de ruiters de neusriem te strak aansnoeren. Uit onderzoek in Duitsland blijkt dat daar de neusriem in 32% van de gevallen te strak wordt aangesnoerd (Pahl & Kienapfel, 2018). Opvallend is dat in Nederland springruiters de neusriem significant strakker aansnoeren dan dressuurruiters, in Duitsland geldt dit andersom. Waarom de neusriem in Nederland in de springsport strakker wordt aangesnoerd dan in de dressuursport is niet direct een verklaring te vinden. Vergeleken met Ierland, Engeland en België doet Nederland het goed. Uit een studie in Ierland, Engeland en België is namelijk gebleken dat slechts in 7% van de gevallen er twee vingers tussen de neusriem konden worden geschoven (Doherty et al., 2017), in Nederland ligt dit percentage op 59%. Uit hetzelfde onderzoek werd in 44% van de gevallen de neusriem zo strak aangetrokken dat er geen enkele vinger onder de neusriem kon worden geschoven. In Nederland kwam dit in slechts 2% van de gevallen voor. In zowel het onderzoek van Pahl & Kienapfel (2018) als in het onderzoek van Doherty et al. (2017) is gebruik gemaakt van de taper gauge. Uiteindelijk is besloten om het behaalde resultaat van de paard-ruitercombinaties niet mee te nemen in dit onderzoek. Voor vervolgonderzoek zou het een toegevoegde waarde zijn om de prestaties wel mee te nemen in het resultaat. Daarnaast zijn er bij paarden die te onrustig of gevoelig waren geen metingen verricht. Van deze groep paarden zijn geen data verzameld, wat invloed kan hebben op de uitkomst van het onderzoek. In een vervolgonderzoek zou ook geprobeerd moeten worden om van deze groep data te verzamelen.

De onderzoeksmethode die gebruikt is om deelvraag 2 t/m 5 te beantwoorden is een enquête. De enquête is afgenomen bij 436 respondenten. Uit de algemene gegevens bleek dat de gemiddelde leeftijd van de respondenten 30 jaar is. Van de 436 respondenten neemt 80% deel aan wedstrijden, waarvan de dressuur de meest beoefende discipline is. Ruim een derde van de respondenten is actief hoger dan de klasse Z. Onder de respondenten is de aansnoerneusriem met sperriem de meest gebruikte neusriem. Deze gegevens verschillen met de informatie die is verkregen bij de metingen. De ruiters waarbij de metingen zijn verricht maken namelijk het meest gebruik van de Engelse neusriem met sperriem. Bovendien zijn er geen metingen verricht in de klassen hoger dan Z en zijn de metingen verricht bij evenveel dressuur- als springruiters. Deze verschillen in doelgroep kunnen een vertekend beeld geven in het resultaat. Voor een bruikbaar resultaat had het wenselijk geweest als er meer ruiters in de enquête ondervraagd werden die actief zijn in de klasse B t/m Z. Daarnaast zou de enquête wat vaker door springruiters beantwoord mogen zijn. Dat er meer dressuurruiters dan springruiters op de enquête gereageerd hebben is te verklaren doordat de enquête is verspreid via een kanaal dat de focus heeft op de dressuursport.

Voor deelvraag 2 is er voldoende informatie verzameld om een antwoord te kunnen formuleren. De meeste respondenten gebruiken de vingers om te controleren of er voldoende ruimte tussen de neusriem zit. De resultaten komen ook goed overeen met wat er in de praktijk is gemeten, ruim de helft van de respondenten (53%) bevestigt de neusriem namelijk zo dat er twee vingers tussen de neusriem passen. Dit komt goed overeen met de 59% van de ruiters die de neusriem volgens de

twee-vinger norm aansnoeren. Van de respondenten bevestigd 40% de neusriem zo dat er één vinger tussen de neusriem past, in de praktijk lag 39% tussen de 0,5 en 1,5 vinger. Het overige percentage van 6,6% bevestigd de neusriem zo dat er geen vingers tussen passen, in de praktijk bleek dit 2% te zijn.

Uit de resultaten voor deelvraag 4 bleek dat het grootste deel van de respondenten op de hoogte is van de nieuwe regelgeving en het ook eens is met de nieuwe regelgeving. Toch vindt het grootste deel van de respondenten dat de nieuwe regelgeving ruimte geeft voor discussie. Dit zou kunnen duiden op onduidelijkheid over de reden van invoering van de nieuwe regel. Het had interessant geweest voor het onderzoek om door te vragen naar het grootste discussiepunt en wat de respondent als oplossing of aanpassing zou aandragen. Er is echter vooraf gekozen hier niet verder op in te gaan, omdat dit buiten de afbakening van het onderwerp ligt.

Ter beantwoording van deelvraag 3 en 5 zijn in de enquête stellingen verwerkt. Bij deelvraag 3 gaven de meeste respondenten aan dat ze de neusriem liever te los hebben zitten dan te strak. Daarnaast werd aangegeven dat andere factoren, zoals de positie van de neusriem, een slecht passend bit en de hand van de ruiter een grotere impact kunnen hebben op het welzijn van het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd. Er is geprobeerd om de kans dat de respondent een sociaal wenselijk antwoord zou geven zo veel mogelijk te verkleinen. Toch is het niet ondenkbaar dat de respondent alsnog sociaal wenselijke antwoorden heeft gegeven. Wellicht zijn er te weinig stellingen gevraagd en had de betrouwbaarheid van de antwoorden vergoot kunnen worden door meer stellingen toe te voegen. Bovendien had er überhaupt meer informatie moeten worden verzameld om een uitgebreider antwoord te kunnen formuleren op deelvraag 3. Er is te weinig ingegaan op de voor- en nadelen van een los- of strak aangesnoerde neusriem.

De stellingen bij deelvraag 5 hadden minder reden voor de respondent om sociaal wenselijk te antwoorden, omdat deze minder aanspraak maakten op de respondent zelf, maar meer gericht waren op “de ruiter in het algemeen” en op “de jury”. Uit de resultaten is gebleken dat de respondent denkt dat ruiters met opzet de neusriem te strak aansnoeren. Interessant is dat de respondent aangeeft niet op iemand af te stappen die de neusriem te strak aansnoert, maar zich er wel iets van aantrekt als een ruiter hem of haar wijst op een te strak aangesnoerde neusriem. Voor vervolgonderzoek kan het een toevoeging zijn om uit te zoeken welk type persoon wel of niet afstapt op een ruiter om aan te geven dat de neusriem te strak zit. Een ruiter trekt zich volgens de respondent eerder iets aan van een jury dan van een instructeur of mede-ruiter. Het merendeel van de respondenten is het erover eens dat de jury gematigder om zou moeten gaan met een open mond nu de nieuwe regelgeving is ingegaan. Presteren staat bij de ruiter hoger in het vaandel dan het welzijn. Het merendeel denkt namelijk dat de ruiter de neusriem minder strak zou doen als de jury het rijden met een open mond of het rijden met een uitgestoken tong niet meer bestraft. Ondanks dat dit bruikbare en interessante informatie is, had er ook bij deelvraag 5 meer data verzameld mogen worden. Bij het opstellen van de enquête is er echter voor gekozen om deze niet te lang te maken en deze toegankelijk te houden, zodat er meer respons zou komen. Hierdoor is er minder informatie verzameld dan achteraf gezien wenselijk was.

Wat dit onderzoek sterk maakt, is dat er veel metingen zijn verricht. Bovendien zijn de metingen verricht bij twee disciplines, waarbij in elke discipline in gelijk aantal is gemeten en de verschillende klassen zijn meegenomen. Ook zijn er, naast de metingen van de mate waarin de neusriem is aangesnoerd, meerdere gegevens verzameld, zoals de leeftijd van het paard, de leeftijd van de ruiter en het type neusriem. Deze gegevens leverde extra data op waar interessante bevindingen uit naar voren kwamen en het onderzoek meer diepgang heeft gegeven. Daarnaast is de respons op de enquête ver boven verwachting, wat het onderzoek meer betrouwbaarheid geeft. Qua planning is het onderzoek naar wens gelopen, het verzamelen van de data verliep voorspoedig. Er is bij het uitvoeren van de metingen veel medewerking verkregen door de ruiters, van tevoren werd verwacht

dat dit niet het geval zou zijn. Het uitvoeren van een meting is slechts door een enkeling geweigerd. De reacties op de metingen waren zeer positief, ruiters hadden interesse in het onderwerp, waren geïnteresseerd in het meetinstrument en wilden graag hun mening delen. Dit succes is deels te danken aan de duidelijke uitleg aan de ruiter over wat het onderzoek inhoudt en waar de gegevens voor gebruikt zouden worden.

5 Conclusie en aanbevelingen

In dit onderzoek is de huidige situatie in kaart gebracht omtrent het neusriemgebruik en aansnoergedrag van ruiters en amazones in Nederland. Dit is gedaan door middel van het uitvoeren van metingen en het uitzetten van een online enquête. Het onderzoek is verricht naar aanleiding van de nieuwe regelgeving omtrent de neusriem; er moeten nu minimaal twee vingers (ofwel 1,5 cm ruimte) passen tussen de neusriem en het neusbeen van het paard, gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus.

5.1 Conclusie

De volgende vijf deelvragen zijn met dit onderzoek beantwoord:

Deelvraag 1: “Hoe strak wordt de neusriem aangetrokken in de basiswedstrijdsport in de disciplines dressuur en springen?”

Uit de resultaten is gebleken dat de neusriem met een gemiddelde van 1,6 vingers te strak wordt aangesnoerd en er dus niet voldaan wordt aan de 2-vingernorm. In het springen wordt de neusriem significant strakker aangesnoerd dan in de dressuur. Daarnaast is er een significant verschil aangetoond tussen de leeftijd van het paard en de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd: hoe jonger het paard is, hoe strakker de neusriem wordt aangesnoerd.

Deelvraag 2: “Hoe wordt in de praktijk de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd bepaald?”

Ruiters gebruiken de vingers om te controleren of er voldoende ruimte zit tussen de neusriem. 53,3% van de ruiters bevestigt de neusriem zo dat er twee vingers tussen de neusriem passen, 40% zorgt dat er één vinger tussen de neusriem past en 6,7% snoert de neusriem zo aan dat er geen vingers tussen passen. Daarbij is gebleken dat de personen die de vingers gebruiken om te controleren of er voldoende ruimte is sneller de neusriem zo bevestigen dat er een speling van twee vingers tussen de neusriem zit.

Deelvraag 3: “Wat zijn de voor- en nadelen volgens de ruiter van een strakke of losse neusriem?”

Ruiters vinden het rijden met een neusriem paardvriendelijk. Volgens de ruiter zijn de voordelen van een strak aangesnoerde neusriem dat het bit stiller in de mond ligt en het paard de mond niet kan openen. Als een nadeel wordt aangegeven dat een strak aangesnoerde neusriem niet goed is voor het welzijn van het paard.

Deelvraag 4: “Wat is er bij de ruiter bekend over wet- en regelgeving omtrent het aansnoeren van de neusriem?”

De ruiter is bekend met de nieuwe regelgeving over de neusriem, 40,2% van de ruiters zoekt de nieuwe reglementen zelfs op. 59% van de ruiters is het met de nieuwe regelgeving eens en 66,4% is van mening dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard. Ondanks dat het merendeel met de regelgeving eens is, vindt 60,1% dat de nieuwe regelgeving nog ruimte geeft voor discussie.

Deelvraag 5: “In hoeverre speelt sociale druk een rol voor de ruiter in hoe strak de neusriem wordt aangesnoerd?”

Sociale druk speelt in het aansnoeren van de neusriem zeker een rol. De drang om te presteren is voor ruiters belangrijker dan het welzijn van het paard. Ruiters geven aan dat indien de jury geen strafpunten zou geven wanneer het paard de mond opent of zijn tong naar buiten brengt, ruiters de neusriem niet meer te strak zouden aansnoeren. De ruiter trekt zich het meest aan van een jury als die hem of haar wijst op een te strak aangesnoerde neusriem, gevolgd een ruiter of instructeur.

Met de conclusies uit de deelvragen kan de hoofdvraag worden beantwoord:

“Wat is de huidige situatie omtrent het gebruik van de neusriem in de basiswedstrijdsport in Nederland?”

De neusriem wordt in Nederland gemiddeld genomen te strak aangesnoerd. In de discipline springen wordt er significant strakker aangesnoerd dan in de discipline dressuur. Opmerkelijk is dat hoe jonger het paard is, hoe stakker de neusriem wordt aangesnoerd. Ruiters zijn op de hoogte van de nieuwe regelgeving en gebruiken hun vingers om te bepalen of de neusriem correct is aangesnoerd. Bovendien zijn ruiters het met de nieuwe regelgeving eens; ze denken dat de nieuwe regelgeving een bijdrage kan leveren aan het verhogen van het welzijn van het paard. Toch is er onder ruiters nog discussie over de nieuwe regelgeving. De behoefte om goed te presteren vindt de ruiter belangrijker dan het welzijn van het paard.

5.2 Aanbevelingen

Nederland staat er, in vergelijking met andere landen, redelijk goed voor in het aansnoergedrag. Nederlandse ruiters en amazones zijn zich over het algemeen bewust van hun aansnoergedrag en erkennen dat de nieuwe regelgeving het paardenwelzijn vergroot. Toch valt er nog winst te behalen. Er zijn uit dit onderzoek twee aspecten naar voren gekomen die bruikbaar zijn en kansen bieden om het aansnoergedrag onder wedstrijdruiters te kunnen verbeteren.

Ten eerste geeft een groot deel van de ruiters aan dat de nieuwe regelgeving ruimte geeft voor discussie. Dit kan betekenen dat er onder ruiters nog onduidelijkheid is over wat er ten grondslag ligt aan de invoering van de nieuwe regelgeving en dat er wellicht te weinig communicatie is geweest over waarom de nieuwe regelgeving is ingegaan en elke voor- en nadelen hieraan verbonden zijn. Om daadwerkelijk en op korte termijn met de nieuwe regelgeving welzijnswinst te boeken zou de KNHS meer duidelijkheid en draagvlak moeten creëren. Dit kan ze onder andere doen door beter met ruiters te communiceren over het belang van de nieuwe regelgeving, bijvoorbeeld door het voeren van online en offline campagnes.

Echter, het grootste struikelblok dat in dit onderzoek naar voren komt zijn de tegenstrijdige belangen tussen prestatie en welzijn. Ruiters geven aan dat de strenge jurering van het openen van de mond en het uitsteken van de tong een reden kunnen zijn voor ruiters om de neusriem strakker aan te snoeren. Daarnaast komt uit het onderzoek naar voren dat wat betreft het aansnoeren van de neusriem de ruiter meer aanneemt van een jury dan van een ruiter of zelfs instructeur. Hieruit blijkt dat het oordeel van de jury een grote invloed heeft op het aansnoergedrag van de ruiter. Deze informatie is bruikbaar voor de KNHS indien zij werkelijk het welzijn van het paard in de sport willen verbeteren. Door middel van aanpassingen in de jurering kan er in de sport meer ruimte gecreëerd worden voor welzijn. De KNHS zou op termijn de tegenstrijd tussen welzijn en prestatie kunnen verkleinen door het soepeler beoordelen van het openen van de mond of uitsteken van de tong van het paard.

Tot slot zou, ondanks dat Nederland er niet slecht voor staat, het doen van een vervolgonderzoek wenselijk zijn. De subtop en de topsport is in dit onderzoek namelijk niet meegerekend. Om een compleet beeld te krijgen van de situatie in Nederland zouden er ook metingen gedaan moeten worden in deze groepen. Daarnaast zou het interessant zijn om alsnog de prestaties van ruiter en paard mee te nemen in een vervolgonderzoek en daarin ook metingen te verrichten bij onrustige paarden of paarden die gevoelig zijn op het hoofd. Daarbij zou het ook interessant zijn om meer te weten te komen over het type persoon dat wel of niet op een ruiter af zou stappen om een opmerking te maken over een te strak aangesnoerde neusriem. Bovendien zou er voor een nog completer en betrouwbaarder beeld onder een grotere groep van ruiters en amazones metingen moeten worden verricht.

Bronnenlijst

- Bit Magazine. (2014, 22 mei). Welke neusriem? Geraadpleegd op 6 april 2019, van <https://www.bitmagazine.nl/instructie/welke-neusriem/11873/>
- Blijdenstein, E. (2017, 14 januari). De neusriem, waarom zit deze bij het hoofdstel? Geraadpleegd van <https://horseconnect.nl/neusriem-waarom-zit-hoofdstel/>
- Casey, V., McGreevy, P.D., O'Muiris, E., & Doherty, O. (2013). A preliminary report on estimating the pressures exerted by a crank noseband in the horse. *Journal of Veterinary Behavior-Clinical Applications and Research*, 8(6): 479–484. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2013.06.003>
- Danish Equestrian Federation. (2019) Dansk Ride Forbund - Fælles Bestemmelser. Geraadpleegd op 23 maart, van <https://www.rideforbund.dk/~media/rideforbund/Ridesport/Reglementer/2019/FB%20opd%2015%20april/Fles%20Bestemmelser%2015%20april%202019.ashx>
- Deutsche Reiterliche Vereinigung. (2018). Leistungs-Prüfungs-Ordnung. Geraadpleegd op 23 maart, van <https://www.pferd-aktuell.de/lpo/leistungs-pruefungs-ordnung-lpo>
- Doherty, O., Casey, V., McGreevy, P.D., & Arkins, S. (2017). Noseband Use in Equestrian Sports – An International Study. *PLoS ONE* 12(1): 2 - 18. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0169060>
- Doherty, O., Conway, T., Conway, R., Murray, G., & Casey, V. (2017). An Objective Measure of Noseband Tightness and Its Measurement Using a Novel Digital Tightness Gauge. *PLoS ONE* 12(1): 2 - 17. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0168996>
- Dressuur. (2017, 6 november). Micklem: Geen druk meer op gezichtszenuwen. Geraadpleegd op 6 april 2019, van <https://www.dressuur.nl/artikelen/micklem-geen-druk-meer-op-gezichtszenuwen/>
- Elevatorbridles. (z.d.) Cavesson noseband. Geraadpleegd op 30 maart 2019, van <https://www.elevatorbridles.com/products/parts/cavesson-noseband/parts-cavesson-noseband-traditional-fastening.html>
- Equestrian Sports New Zealand. (2018) Dressage NZ Rule Changes Effective 1 August 2018. Geraadpleegd op 23 maart, van <https://www.nzequestrian.org.nz/wp-content/uploads/Rule-Changes-Effective-1-August-2018.pdf>
- FEI. (2019) FEI Stewards Manual. Geraadpleegd op 23 maart 2019, van <https://inside.fei.org/fei/regulations/stewards-manual>
- Fenner, K., Yoon, S., White, P., Starling, M., & McGreevy, P.D. (2016). The effect of noseband tightening on horses' behavior, eye temperature, and cardiac responses. *PLoS ONE* 11(5): 2 – 18. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0154179>

- Galloperen. (z.d.) Neusriem. Geraadpleegd op 9 april 2019, van <https://www.galloperen.nl/paardenspullen/hoofdstel/neusriem/>
- Grandeur Ruitersport & Lifestyle. (z.d.) De werking van de neusriem. Geraadpleegd op 6 april 2019, van <https://www.grandeurruitersport.nl/c-1844958/de-werking-van-de-neusriemen/>
- Heussen, N.E. (2016) *De meest ideale likertschaal – op bases van onzekerheid* (Bachelorscriptie). Geraadpleegd van <http://www.scriptiesonline.uba.uva.nl/document/645260>
- International Society for Equitation Science. (z.d.) *ISES noseband taper gauge*. Geraadpleegd op 30 maart 2019, van <https://equitationscience.com/store/taper-gauge>
- Kienapfel, K. & Preuschoft, H. (2010). Much too tight! On the effects of nosebands. *Pferdeheilkunde* 26, 178–185. DOI:10.13140/RG.2.2.12286.69444 Geraadpleegd van https://www.researchgate.net/publication/324895990_Translation_Kienapfel_K_Preuschoft_H_2010_Much_too_tight_On_the_effects_of_nosebands_Pferdeheilkunde_26_178-185_Translation_published_by_Horses_and_People_httpswwwhorsesandpeoplecomauarticlenosebands-
- KNHS. (2019) Algemeen wedstrijdreglement 2019. Geraadpleegd op 30 maart 2019, van <https://www.knhs.nl/media/15905/algemeen-wedstrijdreglement-2019.pdf>
- KNHS. (2019) Algemeen wedstrijdreglement. Geraadpleegd op 25 april 2019, van <https://www.knhs.nl/top-sport/meedoen-aan-wedstrijden/wedstrijdreglementen/algemeen-wedstrijdreglement/>
- KNHS. (2017). Brochure: Nederland Paardenland. Geraadpleegd op 6 april 2019, van https://www.knhs.nl/media/11389/nederland-paardenland_web-v2.pdf
- KNHS. (2019) Video: Toelichting op verbod te strakke neusriem. Geraadpleegd op 6 april 2019, van <https://www.knhs.nl/nieuws/2019/video-toelichting-op-verbod-te-strakke-neusriem/>
- Luomala, T., Pihlman, M., Schultz, R.M., & Elbrønd, V.S. (2018, november). *Effect of Noseband Positioning to Fascial and Neural Dynamics of the Head*. Poster gepresenteerd tijdens Fifth International Research Congress Berlin, Ida P. Rolf Research Foundation, Berlijn.
- McGreevy, P., Warren-Smith, A., & Guisard, Y. (2012). The effect of double bridles and jaw-clamping crank nosebands on temperature of eyes and facial skin of horses. *Journal of Veterinary Behavior: clinical applications and research*, 7(3), 142-148. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2011.08.001>
- Paard&Sport (2019) Aandacht voor de neusriem. *Paard&Sport*, 2019(01), 99
- Pahl, D. & Kienapfel, K. (2018). Noseband tightness on National German leisure competition in low and medium classes. *Proceedings of the 14th international conference ISES*, P16. Geraadpleegd van <https://equitationscience.com/previous-conferences/2018-14th-international-conference>

Randle, H. & McGreevy, P.D. (2013). The effect of noseband tightness on rein tension in the ridden horse. *Journal of Veterinary Behaviour*, 8(2): Pages e18-e19 DOI:10.1016/j.jveb.2012.12.042

Rottermann, S. (2018, 22 May). On the Ignorance of Noseband Tightness and Vague FEI Noseband Rules. Geraadpleegd op 31 maart 2019, van <http://www.eurodressage.com/2018/08/22/ignorance-noseband-tightness-and-vague-fei-noseband-rules>

Sustainable Dressage. (z.d.) The bridle & the bit – how headstalls and bits fit and work. Geraadpleegd op 30 maart 2019, van <http://www.sustainabledressage.net/tack/bridle.php#crank>

Bijlagen

Bijlage 1: De locaties

Er is op een aantal wedstrijden gemeten, waarvan de helft springwedstrijden en de helft dressuurwedstrijden. De gegevens zijn verzameld op de volgende locaties/wedstrijden:

Datum	Plaats	Discipline	Klassen	Paard/pony	Ondergrond	Indoor/outdoor
08-05-2019	Soest	Springen	BB t/m ZZ	Paarden	Zand	Outdoor
15-05-2019	Woudenberg	Dressuur	BB t/m M2	Paarden en pony's	Zand	Outdoor
17-05-2018 t/m 18-05-2018	Westervoort	Dressuur	B t/m ZZ-Licht	Paarden en pony's	Zand	Outdoor
19-05-2018	Westervoort	Springen	B t/m ZZ	Paarden en pony's	Zand	Outdoor

Bijlage 2: De meetgegevens

- Algemene gegevens

De volgende gegevens zijn verzameld:

1. Discipline
2. Klasse
3. Naam en leeftijd ruiter
4. Naam en leeftijd paard
5. Type neusriem
6. De mate waarin de neusriem is aangesnoerd

- Meetgegevens taper gauge

De mate waarin de neusriem is aangesnoerd is als volgt gecategoriseerd:

-0 vingers (0 V):	de neusriem was te strak om het meetinstrument tussen neusriem en neusbeen te krijgen
-0,5 vingers (0,5 V):	het puntje van het meetinstrument kon tussen de neusriem en neusbeen worden geschoven, maar kon niet tot de 1 vinger norm worden geschoven
-1 vinger (1 V):	het meetinstrument kon tot de 1 vinger norm worden geschoven, maar niet verder
-1,5 vingers (1,5 V):	het meetinstrument kon makkelijk voorbij de 1 vinger norm worden geschoven, maar kwam niet tot de 2 vingernorm
-2 vingers (2 V):	het meetinstrument kon makkelijk tot de 2 vinger norm worden geschoven

Bijlage 3: Enquête

Instructie enquête

Beste paardensporter,

Voor mijn scriptie doe ik onderzoek naar hoe de neusriem wordt gebruikt in Nederland. Graag nodig ik je uit om deel te nemen aan dit onderzoek. Het onderzoek duurt 5 minuten. Het doel van deze enquête is om een beeld te krijgen van hoe de ruiter denkt over het gebruik van de neusriem. Deelname aan het onderzoek is geheel anoniem.

Ik hoop dat je mij wil helpen door je eerlijke mening te geven.
Alvast bedankt!

Met vriendelijke groet,

Jennifer Stam
Student Hippi sche Bedrijfskunde Aeres Hogeschool Dronten

Vragenlijst enquête

Vraag 1: Wat is je leeftijd?

Vraag 2: Rijd je actief (minimaal 4 keer in het jaar) wedstrijden?
Ja/nee

-Zo ja, in welke discipline(s)?

Er kunnen meerdere antwoorden worden aangekruist

- Dressuur
- Springen
- Eventing
- Mennen
- Endurance
- Anders, namelijk...

Vraag 3: Op welk niveau rijd je momenteel?

Er kan 1 antwoord worden aangekruist

- Ik rijd geen wedstrijden
- B
- L
- M
- Z
- Hoger

Vraag 4: Maak je gebruik van een neusriem?

Ja/nee

-Zo ja, welk type neusriem gebruik je (het vaakst)?

Er kan 1 antwoord worden aangekruist

- Engelse neusriem zonder sperriem
- Engelse neusriem met sperriem
- Aansnoerneusriem zonder sperriem
- Aansnoerneusriem met sperriem
- Lage neusriem
- Mickle m

- Mexicaanse neusriem
- Gecombineerde neusriem
- Anders, namelijk

Vraag 5: Waarom heb je voor dit type neusriem gekozen?

Er kan 1 antwoord worden aangekruist

- Met deze neusriem is mijn paard het fijnste te rijden
- Deze neusriem is me aangeraden in een winkel
- Deze neusriem is me aangeraden door mijn instructeur
- Deze neusriem heb ik gespot bij een bekende ruiter/amazone op social media
- Ik heb niet specifiek voor een bepaald type neusriem gekozen
- Anders, namelijk

Vraag 6: Hoe bepaal je of de neusriem correct is bevestigd?

Er kan 1 antwoord worden aangekruist

- Ik zorg dat de neusriem precies aansluit
- Ik schuif mijn vingers onder de neusriem om te controleren of er voldoende ruimte is
- Ik gebruik een meetinstrument, zoals de taper gauge
- Dit doe ik op gevoel
- Anders, namelijk

Vraag 7: Hoe bevestig je de neusriem:

Er kan 1 antwoord worden aangekruist

- Ik zorg dat de neusriem licht aangesloten zit (er past één vinger tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus)
- Ik zorg dat er wat speling tussen de neusriem zit (er passen twee vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus)
- Ik zorg dat de neusriem aangesloten zit (er kunnen geen vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus)

Vraag 8: Er volgen nu een aantal stellingen die beantwoord kunnen worden met geheel niet mee eens tot geheel wel mee eens (5 puntsschaal)

- Het is paardvriendelijker om zonder een neusriem te rijden
- Het gebruik van een neusriem is noodzakelijk om een paard correct te kunnen rijden
- Ik heb liever de neusriem goed aangesloten, zodat het bit stilligt en mijn paard zijn mond niet opent dan dat de neusriem te los zit, zodat mijn paard de mond kan openen en het bit niet stilligt in de mond
- Ik heb liever dat mijn paard de mond af en toe opent dan dat de neusriem te strak zit
- Het rijden met een goed aangesloten neusriem is beter voor het welzijn van het paard
- De positie van de neusriem heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd
- De hand van de ruiter heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd

-Een lossere neusriem met een slecht passend bit is net zo oncomfortabel als een meer vaste neusriem met een goed passend bit

Vraag 9: Ben je op de hoogte van de nieuwe regelgeving omtrent de neusriem, ingegaan op 1 april 2019? Er kan 1 antwoord worden aangekruist.

-Ja, hier heb ik iets over gehoord

-Ja, ik heb de nieuwe regel zelfs in de reglementen van de KNHS opgezocht

-Nee, ik heb hier niks van meegekregen

-Nee, ik wist niet dat er regelgeving over de neusriem bestond

Vraag 10: Ben je het eens met de nieuwe regelgeving omtrent de neusriem?

Dit is de nieuwe regelgeving: Er moet minimaal 1,5 cm (2 vingers) ruimte zitten tussen neusriem en neusbeen, ongeacht welk type neusriem gebruikt wordt, gemeten in het midden op de bovenzijde van de neus. Er kan 1 antwoord worden aangekruist.

-Ja

-Nee

Omdat

Vraag 11: Denk je dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard? Er kan 1 antwoord worden aangekruist.

-Ja

-Nee

Omdat

Vraag 12: Er volgen nu een aantal stellingen die beantwoord kunnen worden met geheel niet mee eens tot geheel wel mee eens (5 puntsschaal)

-De nieuwe regelgeving over de neusriem ruimte geeft voor discussie

-Er zou gemeten moeten worden met een meetinstrument in plaats van met vingers

-De norm voor de neusriem zou aangepast moet worden naar één vinger in plaats van twee vingers

Vraag 13: Er volgen nu een aantal stellingen die beantwoord kunnen worden met geheel niet mee eens tot geheel wel mee eens (5 puntsschaal)

-Ruiters snoeren met opzet de neusriem te strak aan

-Ik stap op iemand af die de neusriem van het paard te strak heeft aangesnoerd

-Ik trek er iets van aan als een ruiter mij wijst op een te strakke neusriem

-Ik doe mijn neusriem strakker als mijn instructeur aangeeft dat deze te los zit

-Ik trek mij er iets van aan als een jury mij wijst op een te strakke neusriem

-De jury zou gematigder om moeten gaan met een open mond nu de nieuwe regelgeving is ingegaan

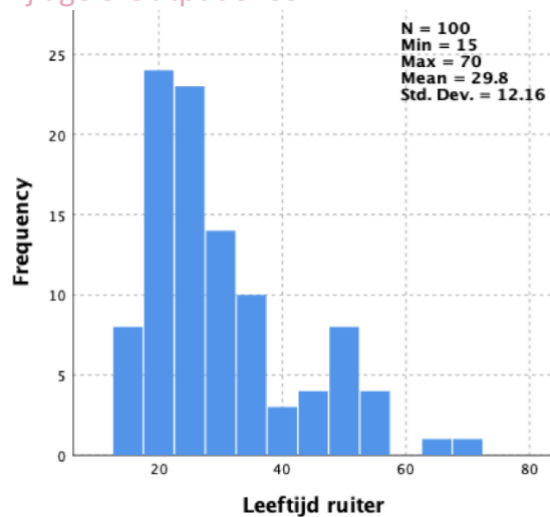
-Als de jury het rijden met een open mond of rijden met de tong naar buiten niet meer bestraft, zou de ruiter de neusriem minder strak doen

Dit was de enquête, bedankt voor het invullen!

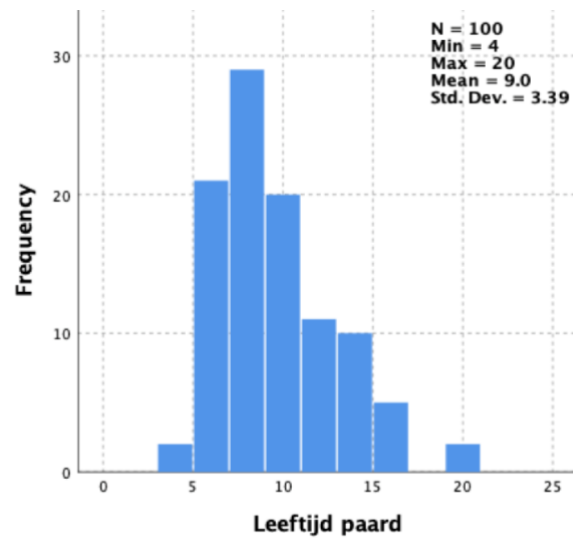
Bijlage 4: Opmerkingen testpersonen

- Vraag 12: Opmerking: De zinsopbouw van de vraag klopt niet.
Aanpassing: “De nieuwe regelgeving over de neusriem ruimte geeft voor discussie” is veranderd in: “De nieuwe regelgeving over de neusriem geeft ruimte voor discussie”
- Vraag 4: Opmerking: Het is onduidelijk welke neusriem je precies bedoeld.
Aanpassing: “Engelse neusriem”, “Aansnoerneusriem” en “Gecombineerde neusriem” zijn veranderd in: “Engelse neusriem zonder sperriem”, “Engelse neusriem met sperriem”, “Aansnoerneusriem zonder sperriem” en “Aansnoerneusriem met sperriem”.
- Vraag 5: Opmerking: Is het niet interessant om te achterhalen door wie de neusriem is aangeraden? En denk je niet dat er veel invloed is door sociale media in de keuze voor een bepaalde neusriem?
Aanpassing: aan de antwoorden is toegevoegd: “Deze neusriem is me aangeraden in een winkel”, “Deze neusriem is me aangeraden door mijn instructeur”, en “Deze neusriem heb ik gesport bij een bekende ruiter/amazone op social media”
- Vraag 7: Opmerking: Het is onduidelijk wat het verschil is tussen een neusriem dat “aan” zit en een neusriem dat “precies aangesloten” zit.
Aanpassing: “De neusriem is licht aangesloten” en “De neusriem zit aangesloten”

Bijlage 5 Output SPSS

Figuur 34. De leeftijd van de ruiter met het gemiddelde, het minimum, het maximum en de standaarddeviatie.

Figuur 35. De leeftijd van het paard met het gemiddelde, het minimum, het maximum en de spreiding.

Tabel 3. De resultaten van de uitgevoerde metingen.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	.0	2	2.0	2.0	2.0
	.5	9	9.0	9.0	11.0
	1.0	18	18.0	18.0	29.0
	1.5	12	12.0	12.0	41.0
	2.0	59	59.0	59.0	100.0
	Total	100	100.0	100.0	

Tabel 4. Het gemiddelde en de spreiding van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Meting	100	1.585	.5688	.0569

Tabel 5. De One-Sample T-Test van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

Test Value = 2					
	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference Lower Upper
Meting	-7.296	99	.000	-.4150	-.528 -.302

Tabel 6. Het gemiddelde en de spreiding van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd in de disciplines dressuur en springen.

	Discipline	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
Meting	Dressuur	50	1.770	.4191	.0593
	Springen	50	1.400	.6389	.0904

Tabel 7. De Independent Samples Test voor de disciplines dressuur en springen.

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means					
		F	Sig.	t	df	Sig. (2-tailed)	Mean Difference	Std. Error Difference	95% Confidence Interval of the Difference Lower Upper
Meting	Equal variances assumed	16.567	.000	3.424	98	.001	.3700	.1081	.1556 .5844
	Equal variances not assumed			3.424	84.578	.001	.3700	.1081	.1551 .5849

Tabel 8. ANOVA analyse van de klasse B t/m Z

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	.269	3	.090	.271	.846
Within Groups	31.758	96	.331		
Total	32.027	99			

Tabel 9. De gemiddelden, de spreiding, het minimum en het maximum van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd in de klasse B t/m Z.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean Lower Bound Upper Bound		Minimum	Maximum
B	21	1.643	.6353	.1386	1.354	1.932	.0	2.0
L	34	1.515	.5837	.1001	1.311	1.718	.0	2.0
M	23	1.609	.5830	.1216	1.357	1.861	.5	2.0
Z	22	1.614	.4863	.1037	1.398	1.829	.5	2.0
Total	100	1.585	.5688	.0569	1.472	1.698	.0	2.0

Tabel 10. De ANOVA analyse van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd bij de type neusriemen.

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	4.203	8	.525	1.718	.105
Within Groups	27.825	91	.306		
Total	32.028	99			

Tabel 11. De gemiddelden, de spreiding, het minimum en het maximum van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd bij de verschillende typen neusriemen.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
Engelse neusriem zonder sperriem	1	2.000	.	.	.	.	2.0	2.0
Engelse neusriem met sperriem	38	1.408	.6457	.1048	1.196	1.620	.0	2.0
Aansnoerneusriem zonder sperriem	8	1.750	.4629	.1637	1.363	2.137	1.0	2.0
Aansnoerneusriem met sperriem	36	1.653	.5185	.0864	1.477	1.828	.5	2.0
Lage neusriem	4	1.875	.2500	.1250	1.477	2.273	1.5	2.0
Micklem	4	2.000	.0000	.0000	2.000	2.000	2.0	2.0
Mexicaanse neusriem	5	1.800	.4472	.2000	1.245	2.355	1.0	2.0
Anatomische neusriem	3	1.500	.5000	.2887	.258	2.742	1.0	2.0
Hackamore	1	.500	.	.	.	.	.5	.5
Total	100	1.585	.5688	.0569	1.472	1.698	.0	2.0

Tabel 12. De ANOVA analyse van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd en de leeftijd ruiter van de ruiter.

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	12.469	32	.390	1.335	.160
Within Groups	19.559	67	.292		
Total	32.027	99			

Tabel 13. De ANOVA analyse van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd en de leeftijd van het paard.

	Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
Between Groups	9.004	14	.643	2.374	.008
Within Groups	23.023	85	.271		
Total	32.027	99			

Tabel 14. De gemiddelden, de spreiding, het minimum en het maximum van de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd en de leeftijd van het paard.

	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimum	Maximum
					Lower Bound	Upper Bound		
4	2	2.000	.0000	.0000	2.000	2.000	2.0	2.0
5	13	1.038	.5938	.1647	.680	1.397	.0	2.0
6	8	1.250	.6547	.2315	.703	1.797	.5	2.0
7	17	1.441	.6820	.1654	1.091	1.792	.0	2.0
8	12	1.542	.6201	.1790	1.148	1.936	.5	2.0
9	13	1.885	.2193	.0608	1.752	2.017	1.5	2.0
10	7	1.786	.2673	.1010	1.539	2.033	1.5	2.0
11	6	1.833	.4082	.1667	1.405	2.262	1.0	2.0
12	5	1.600	.5477	.2449	.920	2.280	1.0	2.0
13	4	1.750	.5000	.2500	.954	2.546	1.0	2.0
14	6	1.833	.2582	.1054	1.562	2.104	1.5	2.0
15	2	2.000	.0000	.0000	2.000	2.000	2.0	2.0
16	3	2.000	.0000	.0000	2.000	2.000	2.0	2.0
19	1	2.000	.	.	.	.	2.0	2.0
20	1	2.000	.	.	.	.	2.0	2.0
Total	100	1.585	.5688	.0569	1.472	1.698	.0	2.0

Tabel 15. De gemiddelde leeftijd van de respondent.

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Wat is je leeftijd?	432	11	67	30,01	12,200
Valid N (listwise)	432				

Tabel 16. Aantal respondenten dat actief (minimaal 4 keer in het jaar) deelneemt aan wedstrijden.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	345	79,1	79,1	79,1
	Nee	91	20,9	20,9	100,0
	Total	436	100,0	100,0	

Tabel 17. De klassen waarin de respondenten actief zijn.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	B	28	6.4	8.1	8.1
	L	56	12.8	16.2	24.3
	M	60	13.8	17.4	41.7
	Z	83	19.0	24.1	65.8
	Hoger	118	27.1	34.2	100.0
	Total	345	79.1	100.0	
Missing	System	91	20.9		
Total		436	100.0		

Tabel 18. Het aantal respondenten dat gebruik maakt van een neusriem.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	431	98.9	99.1	99.1
	2	4	.9	.9	100.0
	Total	435	99.8	100.0	
Missing	System	1	.2		
Total		436	100.0		

Tabel 19. Het type neusriem waarvan de respondent het meest gebruik maakt.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Anders	19	4.4	4.6	4.6
	Engelse neusriem zonder sperriem	31	7.1	7.5	12.0
	Engelse neusriem met sperriem	110	25.2	26.4	38.5
	Aansnoerneusriem zonder sperriem	41	9.4	9.9	48.3
	Aansnoerneursiem met sperriem	167	38.3	40.1	88.5
	Lage neusriem	21	4.8	5.0	93.5
	Mexicaanse neusriem	6	1.4	1.4	95.0
	Micklem	21	4.8	5.0	100.0
	Total	416	95.4	100.0	
Missing	System	20	4.6		
Total		436	100.0		

Tabel 20. De reden die de respondent aangeeft voor een bepaald type neusriem te kiezen.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Anders	73	16.7	17.5	17.5
	Mete deze neusriem is mijn paard het fijnste te rijden	179	41.1	42.8	60.3
	Deze neusriem is me aangeraden in een winkel	5	1.1	1.2	61.5
	Deze neusriem is me aangeraden door mijn instructeur	15	3.4	3.6	65.1
	Deze neusriem heb ik gespot bij een bekende ruiter op social media	2	.5	.5	65.6
	Ik heb niet specifiek voor een bepaald type neusriem gekozen	144	33.0	34.4	100.0
	Total	418	95.9	100.0	
Missing	System	18	4.1		
Total		436	100.0		

Tabel 21. De manier waarop de respondent bepaalt of de neusriem correct is bevestigd.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Anders	10	2.3	2.4	2.4
	Ik zorg dat de neusriem precies aansluit	38	8.7	9.1	11.5
	Ik schuif mijn vingers onder de neusriem om te controleren of er voldoende ruimte is	230	52.8	55.0	66.5
	Dit doe ik op gevoel	140	32.1	33.5	100.0
	Total	418	95.9	100.0	
Missing	System	18	4.1		
Total		436	100.0		

Tabel 22. De manier waarop de respondent de neusriem bevestigt.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Er past één vinger tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	167	38.3	40.0	40.0
	Er passen twee vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	223	51.1	53.3	93.3
	Er kunnen geen vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	28	6.4	6.7	100.0
	Total	418	95.9	100.0	
Missing	System	18	4.1		
Total		436	100.0		

Tabel 23. Chi-Square Test van het bevestigen van de neusriem

	Hoe bepaal je of de neusriem correct is bevestigd?	Hoe bevestig je de neusriem?
Chi-Square	290.555 ^a	144.694 ^b
df	3	2
Asymp. Sig.	.000	.000

a. 0 cells (0.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 104.5.

b. 0 cells (0.0%) have expected frequencies less than 5. The minimum expected cell frequency is 139.3.

Tabel 24. Kruistabel van het bevestigen van de neusriem

		Hoe bevestig je de neusriem?			Total
		Er past één vinger tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	Er passen twee vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	Er kunnen geen vingers tussen de neusriem gemeten in het midden aan de bovenzijde van de neus	
Hoe bepaal je of de neusriem correct is bevestigd?	Anders	3	6	1	10
	Ik zorg dat de neusriem precies aansluit	27	3	8	38
	Ik schuif mijn vingers onder de neusriem om te controleren of er voldoende ruimte is	65	163	2	230
	Dit doe ik op gevoel	72	51	17	140
Total		167	223	28	418

Tabel 25. Het is paardvriendelijker om zonder een neusriem te rijden.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	4	.9	1.0	1.0
	Mee eens	19	4.3	4.7	5.7
	Neutraal	95	21.7	23.5	29.2
	Niet mee eens	212	48.5	52.5	81.7
	Helemaal niet mee eens	74	16.9	18.3	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 26. Het gebruik van een neusriem is noodzakelijk om een paard correct te kunnen rijden.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	22	5.0	5.4	5.4
	Mee eens	83	19.0	20.5	26.0
	Neutraal	106	24.3	26.2	52.2
	Niet mee eens	145	33.2	35.9	88.1
	Helemaal niet mee eens	48	11.0	11.9	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 27. De neusriem liever goed aangesloten dan dat de neusriem te los zit.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	53	12.1	13.1	13.1
	Mee eens	110	25.2	27.2	40.3
	Neutraal	65	14.9	16.1	56.4
	Niet mee eens	122	27.9	30.2	86.6
	Helemaal niet mee eens	54	12.4	13.4	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 28. Liever af en toe een open mond dan dat de neusriem te strak zit.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	93	21.3	23.0	23.0
	Mee eens	201	46.0	49.8	72.8
	Neutraal	68	15.6	16.8	89.6
	Niet mee eens	39	8.9	9.7	99.3
	Helemaal niet mee eens	3	.7	.7	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 29. Rijden me een goed aangesloten neusriem is beter voor het welzijn van het paard.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	24	5.5	5.9	5.9
	Mee eens	96	22.0	23.8	29.7
	Neutraal	120	27.5	29.7	59.4
	Niet mee eens	124	28.4	30.7	90.1
	Helemaal niet mee eens	40	9.2	9.9	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 30. De positie van de neusriem heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	38	8.7	9.4	9.4
	Mee eens	149	34.1	36.9	46.3
	Neutraal	108	24.7	26.7	73.0
	Niet mee eens	103	23.6	25.5	98.5
	Helemaal niet mee eens	6	1.4	1.5	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 31. De hand van ruiter heeft een grotere impact op het paard dan de mate waarin de neusriem wordt aangesnoerd.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	90	20.6	22.3	22.3
	Mee eens	176	40.3	43.6	65.8
	Neutraal	83	19.0	20.5	86.4
	Niet mee eens	50	11.4	12.4	98.8
	Helemaal niet mee eens	5	1.1	1.2	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 32. Een losse neusriem met een slecht passend bit is net zo oncomfortabel als een vaste neusriem met goed passend bit.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	99	22.7	24.5	24.5
	Mee eens	196	44.9	48.5	73.0
	Neutraal	58	13.3	14.4	87.4
	Niet mee eens	44	10.1	10.9	98.3
	Helemaal niet mee eens	7	1.6	1.7	100.0
	Total	404	92.4	100.0	
Missing	System	33	7.6		
Total		437	100.0		

Tabel 33. De bekendheid onder de respondenten over de nieuwe regelgeving.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja, hier heb ik iets over gehoord	204	46.7	51.9	51.9
	Ja, ik heb de nieuwe regel zelfs in de reglementen van de KNHS opgezocht	158	36.2	40.2	92.1
	Nee, ik heb hier niks van meegekregen	24	5.5	6.1	98.2
	Nee, ik wist niet dat er regelgeving over de neusriem bestond	7	1.6	1.8	100.0
	Total	393	89.9	100.0	
Missing	System	44	10.1		
Total		437	100.0		

Tabel 34. Aantal respondenten dat het eens is met de nieuwe regelgeving.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	232	53.2	59.0	59.0
	Nee	161	36.9	41.0	100.0
	Total	393	90.1	100.0	
Missing	System	43	9.9		
Total		436	100.0		

Tabel 35. Aantal respondenten dat denk dat de nieuwe regelgeving een bijdrage levert aan het welzijn van het paard.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Ja	261	59.9	66.4	66.4
	Nee	132	30.3	33.6	100.0
	Total	393	90.1	100.0	
Missing	System	43	9.9		
Total		436	100.0		

Tabel 36. Chi-Square Test over de nieuwe regelgeving

	Value	df	Asymptotic Significance (2-sided)	Exact Sig. (2-sided)	Exact Sig. (1-sided)
Pearson Chi-Square	152.839 ^a	1	.000		
Continuity Correction ^b	150.166	1	.000		
Likelihood Ratio	161.249	1	.000		
Fisher's Exact Test				.000	.000
Linear-by-Linear Association	152.450	1	.000		
N of Valid Cases	393				

a. 0 cells (0.0%) have expected count less than 5. The minimum expected count is 54.08.

b. Computed only for a 2x2 table

Tabel 37. Kruistabel over de nieuwe regelgeving

		Denk je dat de nieuwe regelgeving bijdraagt aan het verhogen van het welzijn van het paard?		
		Ja	Nee	Total
Ben je het eens met de nieuwe regelgeving omtrent de neusriem? Dit is de nieuwe regelgeving: Er moet minimaal 1,5 cm (2 vingers) ruimte zitten tussen neusriem en neusbeen, ongeacht welk type neusriem gebruikt wordt, gemeten in het midden op de bovenzijde van de neus.	Ja	211	21	232
	Nee	50	111	161
Total		261	132	393

Tabel 38. De regelgeving geeft ruimte voor discussie

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	47	10.8	12.0	12.0
	Mee eens	189	43.2	48.1	60.1
	Neutraal	76	17.4	19.3	79.4
	Niet mee eens	67	15.3	17.0	96.4
	Helemaal niet mee eens	14	3.2	3.6	100.0
	Total	393	89.9	100.0	
Missing	System	44	10.1		
Total		437	100.0		

Tabel 39. Er zou gemeten moeten worden met een meetinstrument

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	58	13.3	14.8	14.8
	Mee eens	156	35.7	39.7	54.5
	Neutraal	94	21.5	23.9	78.4
	Niet mee eens	72	16.5	18.3	96.7
	Helemaal niet mee eens	13	3.0	3.3	100.0
	Total	393	89.9	100.0	
Missing	System	44	10.1		
Total		437	100.0		

Tabel 40. De norm zou aangepast moeten worden naar één vinger.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	75	17.2	19.1	19.1
	Mee eens	94	21.5	23.9	43.0
	Neutraal	102	23.3	26.0	69.0
	Niet mee eens	89	20.4	22.6	91.6
	Helemaal niet mee eens	33	7.6	8.4	100.0
	Total	393	89.9	100.0	
Missing	System	44	10.1		
Total		437	100.0		

Tabel 41. Ruiters snoeren met opzet de neusriem te strak aan.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	39	8.9	10.1	10.1
	Mee eens	173	39.6	44.8	54.9
	Neutraal	109	24.9	28.2	83.2
	Niet mee eens	63	14.4	16.3	99.5
	Helemaal niet mee eens	2	.5	.5	100.0
	Total	386	88.3	100.0	
Missing	System	51	11.7		
Total		437	100.0		

Tabel 42. Ik stap op iemand af die de neusriem van het paard te strak heeft aangesnoerd.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	9	2.1	2.3	2.3
	Mee eens	64	14.6	16.6	18.9
	Neutraal	107	24.5	27.7	46.6
	Niet mee eens	170	38.9	44.0	90.7
	Helemaal niet mee eens	36	8.2	9.3	100.0
	Total	386	88.3	100.0	
Missing	System	51	11.7		
Total		437	100.0		

Tabel 43. Ik trek er iets van aan als een ruiter mij wijst op een te strakke neusriem.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	45	10.3	11.7	11.7
	Mee eens	199	45.5	51.6	63.2
	Neutraal	88	20.1	22.8	86.0
	Niet mee eens	50	11.4	13.0	99.0
	Helemaal niet mee eens	4	.9	1.0	100.0
	Total	386	88.3	100.0	
Missing	System	51	11.7		
Total		437	100.0		

Tabel 44. Ik doe mijn neusriem strakker als mijn instructeur aangeeft dat deze te los zit.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	17	3.9	4.4	4.4
	Mee eens	128	29.3	33.2	37.6
	Neutraal	70	16.0	18.1	55.7
	Niet mee eens	134	30.7	34.7	90.4
	Helemaal niet mee eens	37	8.5	9.6	100.0
	Total	386	88.3	100.0	
Missing	System	51	11.7		
Total		437	100.0		

Tabel 45. Ik trek mij iets aan van de jury als die mij wijst op een te strak aangesnoerde neusriem.

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	79	18.1	20.5	20.5
	Mee eens	208	47.6	53.9	74.4
	Neutraal	59	13.5	15.3	89.6
	Niet mee eens	33	7.6	8.5	98.2
	Helemaal niet mee eens	7	1.6	1.8	100.0
	Total	386	88.3	100.0	
Missing	System	51	11.7		
Total		437	100.0		

Tabel 46. De jury moet gematigder gaan jureren

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	105	24.0	27.2	27.2
	Mee eens	162	37.1	42.0	69.2
	Neutraal	50	11.4	13.0	82.1
	Niet mee eens	57	13.0	14.8	96.9
	Helemaal niet mee eens	12	2.7	3.1	100.0
	Total	386	88.3	100.0	
Missing	System	51	11.7		
Total		437	100.0		

Tabel 47. De jury beïnvloedt het aansnoergedrag van de ruiter

		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	Helemaal mee eens	65	14.9	16.8	16.8
	Mee eens	149	34.1	38.6	55.4
	Neutraal	90	20.6	23.3	78.8
	Niet mee eens	66	15.1	17.1	95.9
	Helemaal niet mee eens	16	3.7	4.1	100.0
	Total	386	88.3	100.0	
Missing	System	51	11.7		
Total		437	100.0		